

Universitat
de les Illes Balears

TREBALL DE FI DE MÀSTER

SEXE, AFECTE I VIDA. UNA INVESTIGACIÓ CRÍTICA SOBRE SEXUALITAT SEGONS LES I ELS ADOLESCENTS DE MALLORCA

Maria Magdalena Borràs Mateu

Màster Universitari d'Investigació en Salut i Qualitat de Vida

Centre d'Estudis de Postgrau

Any Acadèmic 2020-21

SEXE, AFECTE I VIDA. UNA INVESTIGACIÓ CRÍTICA SOBRE SEXUALITAT SEGONS LES I ELS ADOLESCENTS DE MALLORCA

Maria Magdalena Borràs Mateu

Treball de Fi de Màster

Centre d'Estudis de Postgrau

Universitat de les Illes Balears

Any Acadèmic 2020-21

Paraules clau del treball:

Adolescents, Sexualitat, Identitat de Gènere, Salut Sexual i Afectiva, Necessitats,
Percepcions, Vivències.

Nom Tutora del Treball: Margalida Miró Bonet

Index

RESUM.....	4
ABSTRACT.....	5
1. CONTEXTUALITZACIÓ I JUSTIFICACIÓ.....	6
2. REVISIÓ DE LA LITERATURA.....	8
3. POSICIONALITAT I REFLEXIVITAT.....	13
4. PARADIGMA I PERSPECTIVA TEÒRICA.....	15
5. PREGUNTA DE INVESTIGACIÓ I OBJECTIUS.....	15
6. METODOLOGIA DE L'ESTUDI.....	16
a) DISSENY.....	16
b) PARTICIPANTS, MOSTREIG, RECLUTAMENT I ACCÉS AL CAMP.....	17
c) RECOLLIDA DE DADES.....	19
7. ANÀLISI I RIGOR.....	20
8. CONSIDERACIONS ÈTIQUES.....	21
9. DISCUSSIÓ: LIMITACIONS, IMPLICACIONS I POTENCIALITATS.....	22
10. TRANSFERÈNCIA I DIFUSIÓ.....	22
11. CRONOGRAMA.....	23
12. BIBLIOGRAFIA.....	24
13. ANNEXES.....	29

RESUM

Introducció i justificació. La sexualitat abasta el sexe, la identitat sexual, els rols de gènere, l'orientació sexual, l'erotisme, el plaer, la intimitat i la reproducció. La vivència de la sexualitat influeix de forma important en la salut física i emocional de les persones. Per gaudir d'una bona salut és imprescindible una bona salut sexual, entesa com la capacitat de tenir experiències sexuals agradables i segures, lliures de coerció, discriminació i violència. No és d'estranyar que les i els adolescents, degut a la pròpia naturalesa de l'etapa vital on es situen, siguin les persones amb més inquietuds i necessitats en relació a la salut afectiva i sexual.

Posicionalitat i reflexivitat. Com infermera interessada amb el camp de la salut sexual i reproductiva humana, feminista i defensora de la lliure expressió sexual, crec amb una societat on, des de la justícia i el respecte, totes les persones puguin viure i expressar la seva sexualitat lliurement independentment dels seus determinants socials.

Paradigma i perspectiva teòrica. Amb un posicionament crític-social, s'abordarà el fenomen a partir de l'exploració de les teories postfeministes i Queer.

Objectiu general. Explorar els discursos dominants i emergents dels i les adolescents de Mallorca entorn a la sexualitat des d'una perspectiva d'identitat de gènere.

Metodologia de l'estudi. Es durà a terme un estudi qualitatiu etnometodològic d'anàlisi del discurs a través d'entrevistes semiestructurades. El mostreig se basarà amb el criteri de seleccionar la màxima diversitat discursiva possible en quant a identitats de gènere i formes de viure la sexualitat de les i els adolescents de Mallorca. Se seleccionaran un total de 15 adolescents amb sexe biològic femení i 15 adolescents amb sexe biològic masculí. Se realitzarà un anàlisi crític del discurs fent servir estratègies de raonament mixtes. Se sol·licitarà avaluació i aprovació per part del comitè ètic de les Illes Balears (CEIB).

Implicacions i potencialitats. Els resultats del present estudi tenen el potencial d'orientar o millorar l'atenció a la salut afectiva i sexual de les i els adolescents de Mallorca, adequant-la a les necessitats canviants, cada vegada més heterogènies, de la nostra joventut.

Paraules clau: Adolescents, Sexualitat, Identitat de Gènere, Salut Sexual i Afectiva, Necessitats, Percepcions, Vivències.

ABSTRACT

Introduction and justification. Sexuality encompasses sex, sexual identity, gender roles, sexual orientation, eroticism, pleasure, intimacy, and reproduction. The experience of sexuality has an important influence on the physical and emotional health of people. To enjoy good health, good sexual health is essential, understood as the ability to have pleasant and safe sexual experiences, free from coercion, discrimination, and violence. It is not surprising that adolescents, due to the very nature of the life stage in which they are located, are the people with the most concerns and needs in relation to affective and sexual health.

Positionality and reflexivity. As a nurse interested in the field of human sexual and reproductive health, feminist, and advocate of free sexual expression, I believe in a society where, from justice and respect, all people can live and express their sexuality freely regardless of its social determinants.

Paradigm and theoretical perspective. With a critical-social position, the phenomenon will be approached from the exploration of the postfeminist and Queer theories.

General objective. Explore the dominant and emerging discourses of adolescents in Mallorca around sexuality from a gender identity perspective.

Study methodology. A qualitative ethnomethodological study of discourse analysis will be conducted through semi-structured interviews. The sampling will be based on the criterion of selecting the maximum possible discursive diversity in terms of gender identities and ways of living the sexuality of adolescents in Mallorca. A total of 15 female biological adolescents and 15 male biological adolescents will be selected. A critical analysis of the discourse will be performed using mixed reasoning strategies. Evaluation and approval will be requested by the ethical committee of the Balearic Islands (ECBI).

Implications and potentialities. The results of the present study have the potential to guide or improve the care for the affective and sexual health of adolescents in Mallorca, adapting it to the changing needs, increasingly heterogeneous, of our youth.

Keywords: Adolescents, Sexuality, Gender Identity, Sexual and Emotional Health, Needs, Perceptions, Experiences.

1. Contextualització i justificació

La sexualitat és una capacitat innata i un aspecte essencial de la vida de les persones. Les persones són éssers sexuats des d'abans del naixement. De la mateixa manera que es poden alimentar, fer exercici físic o pensar, també tenen la capacitat de comunicar-se de forma eròtica amb elles mateixes i amb altres persones. L'expressió de la sexualitat permet sentir plaer i benestar i contribueix a la realització personal i a la satisfacció general. La sexualitat abasta el sexe, la identitat sexual, els rols de gènere, l'orientació sexual, l'erotisme, el plaer, la intimitat i la reproducció. La vivència de la sexualitat influeix de forma important en la salut física i emocional de les persones. Per gaudir d'una bona salut és imprescindible una bona salut sexual i afectiva, entesa com la capacitat de tenir experiències sexuals i afectives agradables i segures, lliures de coerció, discriminació i violència (1).

L'afectivitat és una dimensió del desenvolupament humà que es refereix a un conjunt d'emocions, estats d'ànim i sentiments que condueixen els actes de les persones, incidint en el pensament, la conducta i la forma de relacionar-se amb una mateixa i les altres (2). D'aquí es pot extreure que tant la salut sexual com la salut afectiva són dimensions que formen part de la sexualitat humana.

L'expressió de la sexualitat sol reflectir els valors i les creences personals en cada moment vital. Al nostre entorn, la vivència de la sexualitat està influenciada pels valors de la cultura judeocristiana i pels d'altres cultures cada cop més presents. Aquests valors solen anar associats a formes de culpabilització i de penalització de la persona que els transgredeix. En totes les societats, les normes i els costums relacionats amb la sexualitat tenen a veure amb el fet de com s'entenen: el cos, el plaer i la finalitat d'establir una relació afectiva i sexual (3).

Les societats humanes, de la mateixa manera que cada una de les persones que les integren, estan en evolució constant. Actualment, s'observa una tendència a dotar les persones de llibertat per decidir per elles mateixes sobre la forma com volen viure la seva sexualitat. A la moral sexual, a la sexualitat banalitzada i a la utilització de la sexualitat com a instrument al servei del consum, es contraposa una altra forma d'entendre la sexualitat i les relacions, basada en els principis ètics següents: consentiment, plaer i benestar compartits, igualtat i honestat (3).

Els drets sexuals i reproductius han estat reconeguts per la comunitat internacional com a drets humans en declaracions, convencions i pactes de les Nacions Unides i diferents organismes internacionals (4). Entre els onze drets sexuals internacionals, es troben el dret a l'autonomia sexual, el dret a l'atenció i protecció de la salut sexual i reproductiva, i el dret a optar per les diverses maneres de convivència.

En primer lloc, el dret a l'autonomia sexual consisteix en que totes les persones tinguin dret a expressar i manifestar els seus desitjos, plaer, pràctiques, orientació i identitat sexual, a decidir lliurement sobre la seva vida sexual en un marc ètic no discriminatori i respectuós amb els drets d'altres persones i amb la capacitat evolutiva dels infants (5).

En segon lloc, el dret a l'atenció i protecció de la salut sexual i reproductiva suposa que totes les persones puguin gaudir del més alt nivell de salut sexual i de salut reproductiva com a components centrals del seu benestar i, per tant, a accedir a serveis de salut que ofereixin una atenció integral i de qualitat (5).

En tercer lloc, el dret a optar per les diverses maneres de convivència, implica que totes les persones tinguin dret a triar la forma de convivència que considerin més adequada amb la relació afectiva, igualitària que hagin establert, i a gaudir dels mateixos drets socials i legals (5).

En quant a la diversitat sexual i de gènere, cal tenir en compte com s'ha dit anteriorment que els caràcters sexuals es desenvolupen des d'abans del naixement en un procés continu denominat procés de sexuació. En aquest procés, també se construeix la forma d'expressar la sexualitat. Per tant, cada persona és, se sent i es manifesta en tots els aspectes de la seva vida de forma única i irrepètible, d'aquí que es digui que hi ha tantes sexualitats com persones. Així doncs, la identitat sexual (o de gènere), és el sentiment íntim de ser home, dona, les dues coses o cap d'elles. Hi ha múltiples maneres d'identificar-se que van més enllà de les dues identitats rígides dona-home lligades a dos sexes biològicament diferenciats (6).

Al llarg dels darrers anys, a Espanya i concretament a la comunitat autònoma de les Illes Balears, s'han produït avenços importants pel que fa a l'acceptació de la diversitat sexual i de gènere; s'han publicat lleis autonòmiques que reconeixen els drets internacionals esmentats. Això facilita que cada vegada més les persones puguin expressar-se lliurement en relació amb la seva afectivitat i la seva sexualitat, així com autodeterminar el seu gènere sense l'obligació de tenir cap diagnòstic ni cap tractament mèdic, i sense haver de

modificar el seu cos. No obstant això, continua havent-hi persones, de qualsevol edat, que han patit, pateixen o estan en risc de patir insults, burles o agressions per raó de la seva orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere (6).

L'atenció a la salut sexual i afectiva suposa un procés d'ensenyament i aprenentatge basat en els aspectes cognitius, psicològics, físics i socials de la sexualitat. Un dels seus propòsits és dotar als infants i adolescents de coneixements basats en l'evidència científica, habilitats, actituds i valors que els/les apoderaran per gaudir de salut, benestar i dignitat; entaular relacions socials i sexuals basades en el respecte; analitzar com les seves decisions afecten el seu propi benestar i el d'altres persones; i comprendre com protegir els seus drets al llarg de la seva vida i vetllar per ells (7).

Així, la promoció de la salut sexual i afectiva ha estat reconeguda com un important punt d'entrada per promoure la salut de les i els adolescents, que ha guanyat prioritat mundial a través dels Objectius de Desenvolupament Sostenible. Les agendes i els marcs mundials de salut, educació i desenvolupament, en particular l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, s'han orientat cap a un major reconeixement dels vincles intrínsecs entre educació, salut i benestar, igualtat de gènere i drets humans (8).

Amb aquest escenari, no és d'estranyar que d'entre totes les etapes vitals, l'etapa adolescent sigui clau alhora d'explorar i promoure la salut sexual i afectiva. Les i els adolescents formen un grup heterogeni que viuen circumstàncies diferents i necessitats canviants (9). Desenvolupar una atenció a la salut sexual i afectiva apropiada al context radica en comprendre les necessitats i formes de viure la sexualitat d'aquest col·lectiu. Ara, més que mai, les i els adolescents volen i necessiten informació i habilitats afectiu-sexuals que els permetin prosperar en la seva transició a la edat adulta (8–11). Inclús, amb el temps, és probable que les i els que hagin rebut una adequada i personalitzada atenció a la sexualitat, transmetin els nous valors i normes apresos a les properes generacions, creant així, societats més justes i més sanes (12).

2. Revisió de la literatura

Una vegada definida la pregunta i els objectius de investigació, s'ha realitzat una revisió de la literatura actual sobre el fenomen.

Per tal de començar la recerca, s'ha consultat DeCs per poder traduir les paraules clau a llenguatge documental. Els descriptors que s'han emprat són els següents: *Adolescent (adolescente)*, *Sexual Health (Salut Sexual)*, *Gender Identity (Identitat de Gènere)*, *Gender Diversity (Diversitat de Gènere)*, *Gender Inequality (Inequitat de Gènere)*, *Sex Education (Educació Sexual)*, *Sexual Behavior (Conducta Sexual)*, *Needs Assessment (Evaluació de Necessitats)* i *Moral Status (Condicció Moral)*. Aquests descriptors s'han utilitzat per fer la recerca, amb excepció de les bases de dades que tenen els seus propis descriptors, que s'han utilitzat les diverses variants. A més, s'han usat les paraules clau *Emotional Health (salut afectiva)*, *Perceptions (Percepcions)* i *Experiences (Vivències/Experiències)*.

Els recursos electrònics de selecció d'informació en Ciències de la Salut que han resultat més útils degut a la documentació que engloben, són: Pubmed, Scopus, Scielo i Dialnet com a bases de dades, Cochrane com base de revisions, BVS (Biblioteca Virtual de Salut) com a cercador i EBSCOhost Research Databases com a metabuscador. També s'ha realitzat una recerca dirigida i en bola de neu per identificar literatura gris d'interès.

Amb la finalitat d'escollir els documents que més s'ajusten als objectius del treball, per una banda s'han seleccionat els següents criteris d'inclusió: analitzen i/o descriuen els determinants psicològics i socioculturals que afecten a les vivències i percepcions de la sexualitat de les i els adolescents, analitzen i/o descriuen la influència de la identitat de gènere en les formes de viure la sexualitat, exploren els referents de les i adolescents alhora de resoldre necessitats de salut en sexualitat i analitzen i/o descriuen les necessitats de les i els adolescents entorn a la sexualitat. Per altra banda, com a criteris d'exclusió s'han establert: documents escrits en qualsevol idioma que no sigui l'anglès o el castellà i documents que es centren amb analitzar i/o descriure qüestions referents exclusivament a la salut sexual física de les persones adolescents (freqüència i distribució de les malalties de transmissió sexual, patologia sexual, anticoncepció, etc) i que per tant no responen als objectius plantejats.

A continuació, se presenta la síntesis de l'estat actual de la qüestió basada amb la literatura revisada:

Enfocaments de promoció de la salut sexual i afectiva

Segons l'evidència científica, quan es tenen en compte les preferències i els punts de vista de les i els adolescents, es remarca la necessitat de que la promoció de la salut sexual i

afectiva tengui un enfocament realment holístic, i concretament, empri un marc que vagi més enllà de les conseqüències negatives de l'activitat sexual o més enllà d'una única dimensió com la biològica (10).

A nivell pràctic, una adequat abordatge del gènere, les relacions de poder i els drets sexuals ha demostrat millorar els resultats de salut, ja que té el potencial de que les joves de gènere femení i altres minories sexuals siguin apoderades/ts per sentir-se amb una posició d'igualtat i pro activitat en les seves relacions afectives i sexuals (13). Millorar la qualitat de vida de les nines i dones joves a través de la promoció de la salut sexual i afectiva precisa de canvis actitudinals i de comportament dels nins i homes joves que perpetuen la desigualtat de gènere i els desequilibris de poder (14). Una revisió de la literatura sobre la promoció de la salut sexual i afectiva també evidencia que abordar el gènere i les relacions de poder de manera explícita, utilitzant enfocaments participatius i centrats amb les i els adolescents, facilita el pensament crític, fomenta la reflexió sobre com aquests conceptes afecten la pròpia vida i les relacions, i ajuda a les persones a valorar el seu propi potencial com individus i agents de canvi (13). A més, té el potencial de prevenir la violència sexual (15–18).

El model d'atenció afirmativa de gènere és un model d'atenció en salut que reconeix la diversitat de gènere com una part normal del desenvolupament humà, no patologitzada ni etiquetada com a "trastorn". Els proveïdors que utilitzen el model d'atenció afirmativa de gènere diferencien entre la identitat de gènere i el sexe assignat, entenent que la identitat de gènere és el sentit intern del propi jo, que sorgeix de molts factors, inclosos la biologia, la socialització i la cultura, i que és diferent del sexe assignat, que és l'etiqueta "home" o "dona" que s'atorga als nadons en néixer segons les característiques sexuals físiques externes presents. Així, des d'aquest model d'atenció s'entén que la identitat de gènere pot ser estable o fluida al llarg del temps, i pot adaptar-se o no a les construccions binàries del que significa ser home o dona. Finalment, aquest model incorpora l'existència de comorbiditats psicològiques com a resposta a factors externs, com l'estigma i el rebuig, en lloc de considerar-se intrínseques a la identitat de gènere de les persones adolescents (19).

Valors que sustenten la sexualitat de les persones adolescents

En quant al consentiment alhora de iniciar o mantenir una relació sexual, segueix havent-hi moltes creences errònies que perpetuen situacions de risc (20,21). Un estudi qualitatiu

a gran escala amb grups focals per discutir un hipotètic escenari de violació, mostra com adolescents que han rebut prèviament als instituts informació i promoció de la salut sexual i afectiva, segueixen culpabilitzant a la víctima i posant en dubte si era una violació o no per temes com l'alcohol (20).

Els i les adolescents amb identitats no cisgènere, descriuen com l'estigma és una barrera que contribueix a la falta d'informació i adopció de pràctiques sexuals segures i saludables. L'estigma els condueix a ocultar les seves identitats i pràctiques, fet que perpetua la falta d'atenció adequada en salut sexual. A més, aquesta invisibilitat i falta de reconeixement a les escoles (lloc més comú de promoció de la salut sexual i afectiva), alhora perpetua la seva invisibilitat a les comunitats (21). Tot això manifesta la urgència de que l'accés als recursos de salut sexual i afectiva es proporcioni a entorns d'acceptació i lliures de prejudicis.

Necessitats de salut sexual i afectiva de les persones adolescents

El plaer i desig sexual també són temàtiques que les i els adolescent troben a faltar alhora de rebre atenció en salut sexual i afectiva (21). El fet de que aquests dos components estiguin en gran part absents dins la promoció de la salut sexual i afectiva, provoca una comprensió altament genèrica i heteronormativa de l'agència sexual, l'autonomia i l'apoderament (22).

En quant a la identitat de gènere, també s'ha expressat que manca a la majoria de models de promoció de la salut sexual i afectiva. D'aquí que l'atenció actual augmenti el coneixement sobre salut sexual i disminueixi els resultats de salut adversos i els comportaments d'alt risc damunt les i els adolescents heterosexuales i cisgènere, però manqui d'informació rellevant per les i els adolescents de minories sexuals i de gènere (23). Aquesta falta d'atenció a la diversitat sexual i de gènere, condueix a tota una varietat d'efectes negatius i discriminacions.

Per una banda, s'ha evidenciat que la identitat lesbiana, gai o bisexual és un important predictor independent de depressió degut a l'assetjament i discriminació que suposa. Concretament, per als adolescents de sexe masculí, l'educació secundària és un període caòtic de navegació entorn el que significa ser un home. Els joves d'aquestes edats informen que senten que els seus companys empren tots els seus comportaments per avaluar si són masculins o no. D'aquí que experimentin una gran pressió per mantenir una personalitat masculina (24).

Per altra banda, la identitat transgènere i la no binària, especialment la segona, també s'han associat a un major assetjament. L'evidència suggereix que l'assetjament durant l'adolescència pot servir com un mecanisme per mantenir l'heteronormativitat (25). És més, els estudiants que exerceixen major violència cap a les persones amb identitat de gènere diverses, són els que mostren actituds més hostils cap a la diversitat sexual i estereotips de gènere relacionats també amb la masculinitat hegemònica (26). Tota aquesta problemàtica d'assetjament condueix a la victimització per violència i les conseqüents conductes de risc com el consum d'alcohol o altres drogues (17). Aquest consum de drogues entre adolescents de minories sexuals i de gènere no només és indicatiu de simptomatologia depressiva, si no també d'ideació suïcida (27).

Referents de les i adolescents alhora de resoldre necessitats de salut afectiu-sexuals

Un estudi qualitatiu fenomenològic analitza com la família emergeix com un component fonamental en la vivència de la sexualitat per les i els adolescents, de manera que es veu la necessitat de donar lloc a aquest sistema, com a esfera influent en les construccions que aquest col·lectiu fa sobre la sexualitat, a més de les institucions socials on els i les adolescents constitueixen les seves postures davant de la realitat. Alguns/es adolescents expressaven la seva visió de la família com a sistema de suport enfront de les curiositats que sorgeixen en aquest moment de l'adolescència, propiciant informació sobre la sexualitat, ja sigui per mitjà de converses o buscant ajudes externes, per tal de que els i les joves rebin l'assessorament complet sobre els dubtes que tinguin. En aquest mateix sentit, algunes mares i pares prefereixen que els fills i filles consultin aquesta informació autònomament o brinden indicacions breus sobre el que haurien de fer en les seves experiències sexuals, generant que la persona adolescent vagi a agents externs o grups d'iguals per aclarir aquests dubtes. En els relats de les i els participants es destaca l'èmfasi que fan les famílies en els diàlegs que sostenen amb els seus fills i filles, on expressen les vivències de la seva sexualitat en l'adolescència i manifesten el desig que els seus fills i filles no repeteixin les accions realitzades, evitant "cometre errors", com ho qualifiquen les mares i pares (28). Una vegada més, s'observa l'enfocament preventiu a l'atenció a la sexualitat.

Conseqüències dels enfocaments actuals de la salut sexual i afectiva en l'etapa adolescent

La falta d'atenció a la diversitat sexual i de gènere, ha conduït a l'ús de material sexualment explícit d'internet com a única font d'informació sexual per als joves

homosexuals. La majoria de joves homosexuals d'un estudi, afirmen l'ús d'aquests continguts previ a la seva primera relació sexual, per cobrir les necessitats en salut sobre: sexe entre homes homosexuals, negociació de la pròpia identitat sexual, comprensió dels rols sexuals, etc. Emprar aquesta font informal com única via d'accés a material en salut personalitzat, condueix a pràctiques de risc com el sexe anal sense preservatiu (29).

Com s'ha pogut apreciar amb el que s'ha descrit, els discursos oficials sobre sexualitat determinen la forma, la textura, les bretxes i els fonaments ètics de les conductes i pràctiques sexuals i afectives actuals de les i els adolescents (22). Una adequada atenció a la salut sexual i afectiva pot facilitar o accelerar entre altres coses el desenvolupament de l'acceptació de la diversitat sexual i de gènere (30). Els professionals de la salut i de l'educació, amb interacció constant amb les persones adolescents, tenen un paper fonamental en la protecció de la salut dels estudiants de minories sexuals si se'ls capacita adequadament per implementar intervencions transformadores de gènere dissenyades per desafiar les normes i estereotips de gènere actuals i promoure actituds positives cap a la igualtat i diversitat sexual (24,26).

Per tant, els futurs plans d'atenció a la salut sexual i afectiva s'han de dissenyar enfocats a abordar les necessitats no satisfetes de totes i tots els adolescents, sigui quina sigui la seva identitat sexual o de gènere (29,31), ja que clarament els i les joves d'avui en dia tenen i expressen necessitats i preferències de salut afectiva-sexual més madures, complexes, diverses i més àmplies del que tradicionalment s'ha cregut (10).

3. Posicionalitat i reflexivitat

La sexualitat és un fenomen complex, multidimensional i dinàmic que forma part de la pròpia naturalesa humana i que per tant ens acompanya al llarg de tota la nostra vida. Fruit de la seva complexitat, està vinculada a l'experiència humana, la cultura, la religió, els nostres valors i creences, etc. El dinamisme respon als canvis socials que es van produint al llarg de la història. De manera que la forma d'entendre la sexualitat actualment a una societat cada vegada més lliure i diversa, no té res a veure a com podia ser entesa fa no tants anys a una societat més tradicional i religiosa. Per tant, degut a les característiques actuals de la societat actual, possiblement els valors, les creences i les formes de viure i expressar la sexualitat, siguin molt heterogènies. Crec que ens situam a un moment històric on les formes de viure més tradicionals xoquen amb les més

emergents. Des de trajectòries de vida destinades a casar-se amb algú del sexe oposat i formar una família, fins a trajectòries de vida marcades per la plena llibertat sexual.

Partint d'aquest escenari, crec amb una societat on, des de la justícia i el respecte, totes les persones puguin viure i expressar la seva sexualitat lliurement independentment dels seus determinants socials. Perquè això sigui possible, crec que totes les persones mereixen una atenció a la seva salut sexual i afectiva que promoció formes de relació humana saludables i lliures. A més, també consider que els enfocaments més tradicionals de viure la sexualitat precisaran de perspectiva de gènere per respondre a les seves necessitats de salut.

Parlant de complexitat, multidimensionalitat i dinamisme, les meves experiències i del meu entorn pròxim envers a la sexualitat, han variat al llarg de la meua vida. Amb 23 anys, dona i gènere femení, puc afirmar una evolució i transformació personal a la hora d'entendre i viure les meves relacions afectives i sexuals. Durant la infància, vaig créixer pensant que el blau era de nins, el rosa de nines i que les persones érem fruit de la unió de dues llavorettes. Entrada a l'etapa adolescent, els meus ideals es basaven amb l'amor romàntic, masclista, heterosexual, monògam i androcèntric que havia percebut com a norma durant tota la vida (pel·lícules com "La Cenicienta" i "Tres metros sobre el cielo" són exemples de les mil influències captades). En quant al sexe, es basava amb el "coitocentrisme", "les palles" i "els dits". A l'institut veies penis dibuixats a tot arreu, però poc se sabia de l'anatomia sexual femenina, i menys es mencionava el clítoris, famós actualment.

Afortunadament, els anys, les experiències, les lectures, les amistats, etc., m'han fet ampliar la mirada i la forma d'entendre la sexualitat humana. És per això que, com infermera interessada amb el camp de la salut sexual i reproductiva humana, m'agradaria profunditzar i recollir les veus entorn a les formes de viure i entendre la sexualitat de les i els nostres adolescents amb la finalitat de respondre millor a les seves necessitats de salut sobre el fenomen. Contribuint així a la promoció de relacions afectives i sexuals més saludables i lliures de tot tipus de violències.

Per concloure, voldria remarcar la consciència de com la meua perspectiva feminista protagonitzarà l'anàlisi de les formes més tradicionals de viure la sexualitat, i la meua perspectiva de lliure expressió sexual, predominarà l'anàlisi de les formes més emergents d'aquesta. D'aquí que desitgi que les diferències i similituds entre els determinants socials,

especialment la identitat de gènere, de tots/es els/les participants, i meus, siguin el més heterogènies possible, fet que crec que enriqueirà especialment la recerca.

4. Paradigma i perspectiva teòrica

Amb un posicionament crític-social, la finalitat d'aquesta recerca és el qüestionament, pressa de consciència i denuncia dels determinants que poden generar injustícies o inequitats en les relacions socials partint de l'acció reflexió de les i els integrants envers la salut afectiva-sexual, i a partir d'aquí fer propostes de millora i transformació la de la qualitat de vida de d'aquestes persones en l'àmbit de la seva acció particular (32).

A nivell ontològic, s'observarà la realitat com un fenomen dinàmic determinat per contextos socioeconòmics, polítics, històrics i culturals. A nivell epistemològic, es parteix de la idea de que els fenòmens estan mediat per els valors, consciències i experiències subjectives de les persones, conduint a una societat més o menys justa per a cada individu segons els seus determinants socials i les relacions de poder emmarcades. A nivell metodològic, la recerca es durà a terme a través d'un continu anàlisi del procés dialògic i dialèctic, confrontant les realitats que conformen la sexualitat en l'etapa adolescent.

Des d'aquest posicionament paradigmàtic, com investigadora estic compromesa amb la justícia social, amb la finalitat de recollir les veus de les formes més oprimides de viure la sexualitat. D'aquesta manera, el meu objectiu és prendre consciència de la diversitat discursiva sobre la sexualitat que hi ha entre les i els adolescents de Mallorca.

Per abordar aquest fenomen, s'exploraran les teories postfeministes i Queer, ja que són les més properes a les assumpcions que comparteixo. Cercant per tant una mirada que me permeti analitzar les necessitats en salut en relació a la sexualitat tenint en compte la identitat de gènere de cada participant. Es parteix de la idea de que el gènere és una construcció social i no hi ha rols biològics inscrits.

5. Pregunta de investigació i objectius

La pregunta de investigació plantejada per aquest projecte és la següent: Quins discursos entorn a la sexualitat tenen les i els adolescents de Mallorca des d'una perspectiva d'identitat de gènere?

L'objectiu general consisteix en explorar els discursos dominants i emergents de les i els adolescents de Mallorca entorn a la sexualitat des d'una perspectiva d'identitat de gènere.

Per poder assolir aquest fi s'han plantejat els següents objectius específics:

1. Analitzar el concepte de sexualitat i la seva importància segons les i els adolescents de Mallorca des d'una perspectiva d'identitat de gènere.
2. Analitzar els valors de les i els adolescents de Mallorca que sustenten la seva sexualitat des d'una perspectiva d'identitat de gènere.
3. Explorar quins són els referents (fonts, mitjans, xarxes, persones, etc) de les i els adolescents de Mallorca alhora de resoldre necessitats entorn a la sexualitat des d'una perspectiva d'identitat de gènere.
4. Analitzar les expectatives i necessitats de les i els adolescents de Mallorca entorn a la sexualitat des d'una perspectiva d'identitat de gènere.

6. Metodologia de l'estudi

a) Disseny

Es durà a terme un estudi qualitatiu etnometodològic d'anàlisi crític del discurs a través d'entrevistes individuals semiestructurades.

La metodologia qualitativa és la més idònia per respondre als objectius d'investigació plantejats. Aquesta metodologia permetrà el desenvolupament de conceptes que ajudin a comprendre les experiències, percepcions i comportaments de les/els adolescents entorn a la sexualitat, i els respectius significats adjunts (33). A més, una de les seves implicacions finals és proporcionar a la població una atenció de qualitat i sobretot adaptada a les necessitats dels perfils que viuen i experimenten el fenomen, apropant-se a cada una de les realitats viscudes.

L'etnometodologia ofereix una perspectiva particular sobre la naturalesa, indagació i profunditat de l'ordre social, estudiant així les pràctiques del sentit comú a través de les quals les persones regulen, constitueixen i entenen les seves activitats diàries. El focus

d'aquest disseny se centra en l'acció social, la intersubjectivitat, i la comunicació lingüística, basat especialment amb l'anàlisi conversacional (34). De manera que s'analitzaran els discursos de les i els adolescents tenint en compte la complexitat de l'experiència humana i els fenòmens socials que impregnen aquests discursos. A través d'aquest disseny es podran explorar com varien les percepcions i necessitats individuals afectiu-sexuals de cada membre del grup segons els determinants socials que l'acompanyen i el posicionen dins aquest. Per tant, mitjançant l'anàlisi crític del discurs, s'explorarà la naturalesa del fenomen d'estudi partint de la idea de que el fenomen social estudiat quedarà expressat a través del llenguatge.

b) Participants, mostreig, reclutament i accés al camp

Formant part d'aquest TFM i amb la finalitat de triangular i perfilar els criteris de mostreig i reclutament, s'ha realitzat una entrevista pilot a la psicòloga, sexòloga i educadora social Ana Mari Madrid Doemench. Fa sis anys que s'encarrega de la Sexconsulta de Palma Jove i imparteix tallers sobre salut afectiva i sexual amb els instituts de Palma que ho sol·liciten. Anteriorment, havia fet tallers i cursos de salut afectiva i sexual arreu de les Illes Balears amb altres entitats, com és el cas de l'Institut Balear de la Dona (amb el conveni Infosex), treballant principalment amb adolescents. (Annexes: 1. Entrevista informant clau, 2. Consentiment informat informant clau previ a l'entrevista, 3. Consentiment informat clau posterior a l'entrevista i 4. Anàlisi, resultats i discussió de l'entrevista).

Les característiques clau de la població a la qual farà referència l'estudi són les següents: adolescents de Mallorca entre 14 i 16 anys. S'ha seleccionat aquesta franja d'edat perquè segons marca la literatura i amb concordança amb el que ens ha explicat l'experta a l'entrevista, són les edats on expressen més necessitats degut a la naturalesa del procés de desenvolupament durant la joventut (35)

En quant al mostreig de les i els participants, serà de tipus intencional. Així, els criteris de mostreig i les estratègies de reclutament es plantejaran amb la finalitat de seleccionar la màxima diversitat discursiva possible entorn a les formes de viure la sexualitat i identificar-se sexualment (identitat de gènere) (37). Els instituts seran la primera via de reclutament per accedir al col·lectiu adolescent, on les i els orientadores/rs, tutores/rs i les comissions de Co-Educació seran els/les informants clau per seleccionar les i els participants més adients. Entre les finalitats de les comissions de Co-Educació, es troba

el reconeixement de les potencialitats i individualitats de tot l'alumnat, independentment del seu sexe, identitat i expressió de gènere i orientació sexual, encaminada a erradicar els estereotips i biaixos sexistes i fomentar, així, la igualtat real d'oportunitats (36)

Per tant, tenint en compte els determinants que intervenen amb la sexualitat de les i els adolescents de Mallorca identificats a l'entrevista pilot realitzada, s'han seleccionat per mostreig intencional els següents instituts com a primera via de reclutament: el Josep Maria Llompart, el Francesc Borja Moll, l'IES Sineu i el San Vicente de Paul de la Soledad. Tal i com ens ha manifestat la informant clau, el primer destaca per la diversitat sexual, el segon per la diversitat cultural, el tercer per ser un institut que recull alumnes provinents de diferents pobles (la resta d'instituts seleccionats són de la ciutat de Palma) i el darrer com a institut concertat.

En cas de considerar que no es recull la diversitat discursiva envers la sexualitat, s'accedirà al reclutament a través de les següents entitats d'assessorament de les Illes Balears: Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere, Centre d'Informació PalmaJove (Sexconsulta), Benamics (Associació LGTBI de les Illes Balears) i Chrysallis (Associació de famílies de menors transsexuals).

Degut a la naturalesa de la recerca i la perspectiva teòrica plantejada, l'únic determinant social que es té en compte a priori per dissenyar la mostra és el sexe biològic. Així, se seleccionaran un total de 15 persones amb sexe biològic femení i 15 persones amb sexe biològic masculí. En cas de que la mostra inicial no sigui suficient perquè deixa diversitat discursiva sense explorar o no s'arriba a la saturació teòrica de les dades, s'augmentarà la mostra de participants. També podrà ser disminuïda en el cas de saturar les dades amb manco participants.

Els criteris d'inclusió de les/els participants són els següents:

- Edat entre 14 i 16 anys.
- Ser estudiant d'un dels següents instituts: el Josep Maria Llompart, el Francesc Borja Moll, l'IES Sineu o el San Vicente de Paul de la Soledad.
- Tenir capacitat il·lustrativa i explicativa del fenomen
- Acceptar de forma voluntària participar a l'estudi i haver firmat el consentiment informat.

- Adolescents que tinguin l'acceptació voluntària de les seves mares, pares o tutor/es legals per participar a l'estudi i hagin firmat també el consentiment informat.

Per altra banda, s'ha establert com a criteri d'exclusió:

- Adolescents que es sàpiga que han patit una situació de violència sexual pròpia o propera, ja que es vol assegurar el principi ètic de no maleficència.

Finalment, l'accés al camp i als participants es realitzarà a través de la figura de les i els informants clau descrites/ts. Per accedir-hi, primer es contactarà amb la direcció dels centres per correu electrònic amb la intenció d'aconseguir una trobada per poder comunicar els objectius de la investigació. Si la reunió és favorable, és concretarà una segona trobada amb les i els informants clau, amb la finalitat d'explicar en què consisteix la recerca i comptar amb la seva participació alhora de seleccionar les i els participants. Una vegada s'hagi fet una selecció de les i els millors candidats a participar a l'estudi, s'espera que me permetin convidar les i els adolescents i les seves respectives famílies a una sessió informativa sobre la recerca. La finalitat és presentar-me com investigadora, comunicar els objectius de la investigació, sol·licitar la participació i, en cas afirmatiu, acordar una cita per a dur a terme les entrevistes amb les i els respectives/us adolescents.

c) Recollida de dades

Es duran a terme les entrevistes semi-estructurades donat que és una tècnica útil per obtenir informacions de caràcter pragmàtic sobre com els subjectes actuen i reconstrueixen el sistema de representacions socials en les seves pràctiques individuals, per tal d'aconseguir la construcció del sentit social de la conducta individual o del grup de referència del subjecte, a través de la recollida d'un conjunt de sabers privats (38). Per tant, amb aquesta tècnica s'espera que les i els adolescents de l'estudi realitzin un procés reflexiu, generador de idees i pensaments que permetin l'explicació de l'experiència social en quant a la sexualitat. En aquest escenari, és necessari que prevalgui la confiança i confidencialitat, elements clau per a consolidar un clima favorable per a la reflexió i expressió de les i els participants (39). Totes les entrevistes seran gravades mitjançant àudio, previ consentiment de la/el participant i la seva mare/pare o tutor/a legal, per a la seva posterior transcripció i anàlisi. Si algun tret de la comunicació no

verbal resulta de interès, serà recollit mitjançant anotacions de l'entrevistadora. Mitjançant una o un potencial subjecte de l'estudi, es pilotarà el guió de l'entrevista per assegurar la seva comprensió i adequació.

Durant les entrevistes, segons la fluïdesa verbal de les i els participants, se valorarà l'ús de la tècnica de fotoelicitació per facilitar l'expressió del discurs. Aquesta tècnica fomenta el sorgiment de l'heterogeneïtat discursiva. Així doncs, les fotografies i vídeos donen un paper actiu al procés interpretatiu de construcció de significats a partir de les experiències i pràctiques quotidianes dels subjectes. A més, la utilització de la fotoelicitació amb adolescents com a complement a la tècnica conversacional habitual, ha demostrat que la interacció entre la/el investigador/a i participant és més fluida i espontània, aportant una dimensió addicional per a comprendre la forma de viure els fenòmens d'aquest col·lectiu (40).

Finalment, s'utilitzarà el diari de camp per plasmar l'autoreflexió com a investigadora durant tot el procés de recerca, més les anotacions que consideri pertinents durant el transcurs de les entrevistes.

7. Anàlisi i rigor

Se realitzarà un anàlisi crític de discurs fent servir estratègies de raonament mixtes. Per una banda la deducció per generar codis, categories i subcategories a partir del marc teòric de la recerca. Per altra banda, la estratègia inductiva per la informació proporcionada per les/els participants de l'estudi.

L'anàlisi s'iniciarà durant el camp i al llarg de tot el procés de recollida de dades, fet que permetrà: tornar enrere en cas de precisar modificacions de les preguntes preparades per a l'entrevista semiestructurada i fer propostes emergents en la investigació o profunditzar amb algunes ja plantejades (41).

L'anàlisi es durà a terme línia a línia per seleccionar els fragments, frases o paràgrafs d'interès. Així, per iniciar la codificació, se realitzaran tantes lectures com siguin necessàries fins a aconseguir la familiarització i apropiació de les dades. A continuació, s'identificaran codis i categories i es posaran en relació entre si, a més d'identificar concurrències, diferències, similituds, contradiccions, etc. En aquesta etapa de l'anàlisi s'intentarà mantenir el procés analític al marge d'abstraccions molt teòriques, ja que la

finalitat és que “les dades parlin per si soles” i que l'investigador pugui identificar què és rellevant sobre les dades (42).

Posteriorment, els codis i categories s'agruparan en temes i subtemes fins aconseguir la saturació teòrica, per a continuació poder interrelacionar els temes emergents amb el marc teòric plantejat. Aquest punt és de rellevància donat que l'anàlisi crític tracta d'anar més enllà de la descripció, i aconseguir interpretar les dades a través del marc teòric i aquestes. Una vegada elaborada la interrelació, s'iniciarà la interpretació, la síntesis de resultats i les conclusions.

S'utilitzarà el software ATLAS.ti com a eina informàtica facilitadora de l'anàlisi i organització de les dades.

Com a criteris de rigor, es compta amb l'adequació ontològica, epistemològica y metodològica en quant a la pregunta i objectius plantejats, marc teòric i correspondència del disseny amb la metodologia plantejada. A més, l'exercici de reflexivitat que s'ha iniciat i es durà a terme al llarg de tota la recerca, assegura l'autoconsciència de la investigadora respecte el fenomen. La recerca també compta amb la transparència metodològica a través de l'exposició clara dels mètodes de recollida i anàlisi de dades. A més, se recolliran dades fins a la seva saturació.

Finalment es durà a terme la triangulació de tècniques (entrevistes i diari de camp), i d'investigadores alhora de dur a terme l'anàlisi.

8. Consideracions ètiques

Per aquest projecte se sol·licitarà l'aprovació de l'estudi per part del Comitè d'Ètica de Investigació de les Illes Balears, la Conselleria d'Educació i la Fiscalia de Menors.

Atenent al principi ètic de beneficència, la intenció final de la recerca és millorar la qualitat i pertinència de l'atenció a la sexualitat de les i els adolescents. En quant als principis ètics de justícia i no maleficència, s'ha seleccionat a les i els participants a partir de l'establiment d'uns criteris d'inclusió i exclusió que ho assegurin. Per altra banda, en quant al principi ètic d'autonomia, s'entregarà una fulla d'informació clara i sense tecnicismes perquè els subjectes d'estudi i les seves famílies puguin decidir lliurement la participació a l'estudi. En cas de voluntat de participació, se signarà un consentiment

informat per escrit, tant per part de la o el menor, com per part de la seva mare, pare o tutor/a legal. La voluntat de participació podrà ser revocada en qualsevol moment.

A més, per garantir l'anonimat, s'encriptaran les dades potencialment identificadores de cada participant. En quant als verbatim, amb la finalitat d'evitar crear imatges falses, en cas de publicació, sempre aniran contextualitzats. També s'assegurarà la confidencialitat de totes les dades recollides, que només seran accessibles a l'equip d'investigació. Les autores i autors no reportaran conflictes d'interès.

9. Discussió: limitacions, implicacions i potencialitats

En quant a limitacions, cal destacar el meu paper novell com a investigadora principal. Tot i així, aquest aspecte serà solucionat amb la constitució de l'equip investigador, que comptarà amb investigadors/es experts/es. En quant a tècniques de recollida de dades, no es duran a terme tècniques naturalistes com l'observació, però es creu que degut a l'essència del fenomen i amb coherència estructural de la recerca, es pot prescindir d'elles per assolir els objectius plantejats.

En quant a implicacions i potencialitats, crec que els resultats del present estudi tenen el potencial d'orientar o millorar a nivell local i contextual la qualitat dels dissenys de possibles programes d'atenció a la salut sexual i afectiva de la població estudiada, adaptant-se cada vegada més a les necessitats heterogènies de la joventut actual. Per tant, crec que els resultats poden servir com a pont d'unió entre les polítiques, la gestió i les demandes reals de les i els adolescents de Mallorca.

10. Transferència i difusió

Amb les estratègies de difusió que es duran a terme s'espera arribar a audiències diferents. Per arribar a la comunitat científica, la finalitat és realitzar una tesis doctoral per ampliar i profunditzar el fenomen, sol·licitar la participació a congressos, i publicar els resultats en forma d'article científic a la revista *Journal of Adolescent Health*, amb factor d'impacte de 3.945 l'any 2019 i quartil 1 els darrers 14 anys.

En segon lloc, per arribar tant als professionals de l'educació com als professionals de salut, la intenció és participar també a conferències i congressos, especialment de l'illa de

d'Educació i Fiscalia Menors																		
Actualització de la literatura																		
Disseny guió entrevistes i entrevista pilot																		
Recollida de dades entrevistes																		
Disseny guió grup focal i preparació material fotogràfic																		
Recollida de dades grup de discussió																		
Anàlisis																		
Elaboració informe de resultats																		
Difusió de resultats																		

12. Bibliografia

1. Caib.es. Salut sexual - Portada Salut Sexual [Internet]. 2021 [cited 2021 Apr 3]. Available from: <http://www.caib.es/sites/salutsexual/ca/portada-86341/?campa=yes>.
2. Ayudameduc.cl. Sexualidad, Afectividad y Género [Internet]. 2021. Available from: <https://www.ayudameduc.cl/ficha/sexualidad-afectividad-y-genero-5>
3. Caib.es. Salut Sexual-Ètica en les relacions sexuals [Internet]. 2021. Available

- from: http://www.caib.es/sites/salutsexual/ca/etica_en_les_relacions_sexuals/
4. Mscbs.gob.es. Calidad D. Salud sexual y reproductiva [Internet]. 2021. Available from:
[https://www.mscbs.gob.es/organizacion/sns/planCalidadSNS/ENSSRIntro.htm#:~:text=Los derechos sexuales y reproductivos,Salud \(OMS\) o la Unión](https://www.mscbs.gob.es/organizacion/sns/planCalidadSNS/ENSSRIntro.htm#:~:text=Los derechos sexuales y reproductivos,Salud (OMS) o la Unión)
  5. Caib.es. Salut Sexual - Drets Sexuals [Internet]. 2021. Available from:
http://www.caib.es/sites/salutsexual/ca/drets_sexuals/
  6. Caib.es. Salut sexual-Diversitat sexual i de gènere [Internet]. 2021. Available from: https://www.caib.es/sites/salutsexual/ca/diversitat_sexual_i_de_ganere/
  7. UNESCO. Por qué es importante la educación integral en sexualidad [Internet]. 2021. Available from: <https://es.unesco.org/news/que-es-importante-educacion-integral-sexualidad>
  8. Herat J, Plesons M, Castle C, Babb J, Chandra-Mouli V. Correction to: The revised international technical guidance on sexuality education - a powerful tool at an important crossroads for sexuality education (Reproductive Health (2018) 15 (185) DOI: 10.1186/s12978-018-0629-x). *Reprod Health*. 2019;16(1):1–4.
  9. Chandra-Mouli V, Greifinger R, Nwosu A, Hainsworth G, Sundaram L, Hadi S, et al. Invest in adolescents and young people: It pays. *Reprod Health*. 2013;10(1):1–6.
  10. Castillo Nuñez J, Derluyn I, Valcke M. Young people’s expressed needs for Comprehensive Sexuality Education in Ecuadorian schools. *Sex Educ*. 2018;18(1):14–31.
  11. MacDonald JA, Gagnon AJ, Mitchell C, Di Meglio G, Rennick JE, Cox J. Asking to listen: Towards a youth perspective on sexual health education and needs. *Sex Educ*. 2011;11(4):443–57.
  12. Amo-Adjei J. Local realities or international imposition? Intersecting sexuality education needs of Ghanaian adolescents with international norms. *Glob Public Health [Internet]*. 2021;0(0):1–16. Available from:
<https://doi.org/10.1080/17441692.2021.1894588>
  13. Haberland NA. The case for addressing gender and power in sexuality and hiv

- education: A comprehensive review of evaluation studies. *Int Perspect Sex Reprod Health*. 2015;41(1):31–42.
14. Germain A. Commentary: Promoting healthy adolescent development through comprehensive sexuality education. *Glob Public Health* [Internet]. 2015;10(2):222–4. Available from: <http://dx.doi.org/10.1080/17441692.2014.986176>
  15. Miller E, Jones KA, Culyba AJ, Paglisotti T, Dwarakanath N, Massof M, et al. Effect of a Community-Based Gender Norms Program on Sexual Violence Perpetration by Adolescent Boys and Young Men: A Cluster Randomized Clinical Trial. *JAMA Netw open*. 2020;3(12):e2028499.
  16. Miller E. Reclaiming Gender and Power in Sexual Violence Prevention in Adolescence. *Violence Against Women*. 2018;24(15):1785–93.
  17. Do LAT, Voelker M, Kanchanachitra C, Boonmongkon P, Ojanen TT, Samoh N, et al. Social violence among Thai gender role conforming and non-conforming secondary school students: Types, prevalence and correlates. *PLoS One* [Internet]. 2020;15(8 August):1–11. Available from: <http://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0237707>
  18. Wilson KL, Szucs LE, Shipley M, Fehr SK, McNeill EB, Wiley DC. Identifying the Inclusion of National Sexuality Education Standards Utilizing a Systematic Analysis of Teen Dating Violence Prevention Curriculum. *J Sch Health*. 2019;89(2):106–14.
  19. Wagner J, Sackett-Taylor AC, Hodax JK, Forcier M, Rafferty J. Psychosocial Overview of Gender-Affirmative Care. *J Pediatr Adolesc Gynecol*. 2019;32(6):567–73.
  20. Lichty LF, Gowen LK. Youth Response to Rape: Rape Myths and Social Support. *J Interpers Violence*. 2018;
  21. Logie CH, Lys CL, Schott N, Dias L, Zouboules MR, Mackay K. ‘In the North you can’t be openly gay’: Contextualising sexual practices among sexually and gender diverse persons in Northern Canada. *Glob Public Health* [Internet]. 2018;13(12):1865–77. Available from: <https://doi.org/10.1080/17441692.2018.1449881>

22. Sundaram V, Sauntson H. Discursive silences: using critical linguistic and qualitative analysis to explore the continued absence of pleasure in sex and relationships education in England. *Sex Educ.* 2016;16(3):240–54.
23. Rabbitte M. Sex education in school, are gender and sexual minority youth included?: A decade in review. *Am J Sex Educ* [Internet]. 2020;15(4):530–42. Available from: <https://doi.org/10.1080/15546128.2020.1832009>
24. Zeglin RJ, Terrell KR, Barr EM, Moore MJ. Depression in High School: Lesbian, Gay, and Bisexual Identity as a Moderator of Sexual Assault. *J Sch Health.* 2020;90(9):703–10.
25. Heino E, Ellonen N, Kaltiala R. Transgender Identity Is Associated With Bullying Involvement Among Finnish Adolescents. *Front Psychol.* 2021;11(January):1–11.
26. Carrera-Fernández MV, Lameiras-Fernández M, Blanco-Pardo N, Rodríguez-Castro Y. Preventing violence toward sexual and cultural diversity: The role of a queering sex education. *Int J Environ Res Public Health.* 2021;18(4):1–15.
27. Guadamuz TE, Cheung DH, Boonmongkon P, Ojanen TT, Damri T, Samoh N, et al. Illicit Drug Use and Social Victimization among Thai Sexual and Gender Minority Adolescents. *Subst Use Misuse* [Internet]. 2019;54(13):2198–206. Available from: <https://doi.org/10.1080/10826084.2019.1638936>
28. Torres-ospina SM, Orcasita-pineda LT. Conocimientos , experiencias y actitudes sobre derechos sexuales y derechos reproductivos en adolescentes y jóvenes. *Hacia la Promoción la Salud* [Internet]. 2021;7577(1):52–68. Available from: <https://doi.org/10.17151/hpsal.2021.26.1.6>
29. Arrington-Sanders R, Morgan A, Ogunbajo A. The Role of Sexually Explicit Material (SEM) in the Sexual Development of Black Young Same-Sex-Attracted Men. *Physiol Behav.* 2017;176(1):139–48.
30. Baams L, Dubas JS, van Aken MAG. Comprehensive Sexuality Education as a Longitudinal Predictor of LGBTQ Name-Calling and Perceived Willingness to Intervene in School. *J Youth Adolesc* [Internet]. 2017;46(5):931–42. Available from: <http://dx.doi.org/10.1007/s10964-017-0638-z>

31. Martos AJ, Valera P, Bockting WO, Wilson PA. Exploring sexual health among young Black men who have sex with men in New York City. *Health Educ Res.* 2016;31(3):295–313.
32. Alvarado B. L, García M. Características más relevantes del paradigma socio-crítico: su aplicación en investigaciones de educación ambiental y de enseñanza de las ciencias realizadas en el Doctorado de Educación del Instituto Pedagógico de Caracas. *Sapiens Rev Univ Investig.* 2008;9(2):187–202.
33. Agius SJ. Qualitative research: Its value and applicability. *Psychiatrist.* 2013;37(6):204–6.
34. Firth A. Ethnomethodology. *Discurso Soc [Internet].* 2010;4(3):597–614. Available from:
<http://www.koos.nu/KOOSscoring2012.pdf>
<http://www.gencat.net/ics/professionals/>
www.dissoc.org
35. Rodriguez, Cordero D. Reflections on Sexual Education from an holistic perspective. *Rev Iberoam Educ.* 2008;45(1):4.
36. Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar. Pla de coeducació de les illes balears 2019 - 2022. 2019.
37. Koerber A. Qualitative Sampling Methods. *J Bus Tech Communitacion.* 2008;22:454–73.
38. Alonso LE. Capítulo 2 Sujeto Y Discurso : El Lugar De La Entrevista Abierta En Las Prácticas. *La mirada Cual en Sociol.* 1995;(1992):151–64.
39. Schlemenson A. La perspectiva ética en el análisis organizacional : un compromiso reflexivo con la acción. *Paidós.* 1990. 236 p.
40. Leonard M, McKnight M. Look and tell: using photo-elicitation methods with teenagers. *Child Geogr.* 2015;13(6):629–42.
41. Pope C. Qualitative research in health care. *Analysing qualitative data. Pharm Pract Second Ed.* 2017;320(January):455–66.
42. Núñez F. ¿Cómo analizar datos cualitativos? *Butlletí LaRecerca.* 2006;(2002):1–13.

43. Kaltiala-Heino R, Lindberg N. Gender identities in adolescent population: Methodological issues and prevalence across age groups. *Eur Psychiatry* [Internet]. 2019;55:61–6. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.eurpsy.2018.09.003>

13. Annexes

13.1. Annex 1. Entrevista informant clau

Codi entrevista	001-2021
Objectiu	Identificar els determinants socials clau que influeixen en les formes de viure la sexualitat de les i els adolescents de Mallorca
Lloc	Online
Data de l'entrevista	19/05/2021
Tipo de transcripció	Textual
Duració de l'entrevista	01:04:31
Participants	Informant Clau: Ana Mari Madrid Domenech (AM) Investigadora i transcriptor: Maria Magdalena Borràs Mateu (MM)
Perfil de la Informant Clau	Ana Mari Madrid Domenech, psicòloga, sexòloga i educadora social, fa sis anys que s'encarrega de la Sexconsulta de Palma Jove, a més de fer tallers sobre salut afectiva i sexual amb els instituts de Palma que ho sol·liciten. Anteriorment, havia fet tallers i cursos de salut afectiva i sexual arreu de les Illes Balears amb altres entitats, com és el cas de l'Institut Balear de la Dona (amb el conveni Infosex), treballant principalment amb adolescents.
Consideracions ètiques	Tot i que s'inicià l'entrevista amb un consentiment informat (Annex 2. Consentiment informat informant clau previ a l'entrevista), una vegada acabada l'entrevista, la participant va manifestar que no feia falta anonimitzar les seves dades, ja que és una professional d'una entitat pública (Palma Jove). Perquè així consti, es va firmar un segon consentiment informat, on la participant firma per escrit que les seves dades es poden fer públiques. (Annex 3. Consentiment informat clau posterior a l'entrevista).
Transcripció	MM: Primer de tot, amb la intenció de poder analitzar, conèixer la major diversitat de discursos i opinions dels adolescents sobre sa sexualitat, tant la part més sexual com també l'afectiva, m'agradaria saber des del teu punt de vista, quines són les característiques socials i personals dels adolescents que jo hauria de tenir en compte per poder captar aquesta diversitat de discursos quan jo els entrevisti.

AM: Val.

MM: Una entrevista que jo he tingut en compte és sa perspectiva de gènere i de identitat de gènere. Val? Però m'agradaria saber quines són aquestes característiques que creus que he de tenir en compte?

AM: Si. Jo te xerr des de sa meva experiència sobretot a instituts i entitats on he pogut anar a fer tallers o a fer activitats, val? A n'és jovent de Palma. Perquè noltros mos movem només en es context d'es jovent de Palma. I a més del que tu has comentat de tenir en compte sa diversitat sexual i identitats de gènere, jo també hi ha un factor que pareix que no, no? Però sí que influeix que seria apart de s'edat, des grup d'edat en el que se mouen. Perquè pensa que noltros atenem dels catorze fins els trenta cinc anys. Val? És bastant diferent ses dinàmiques que pots trobar de un grup d'adolescents o un grup de joves, no? Per exemple, d'universitaris. És un poc diferent. Tot i que hi ha temàtiques que són transversals, eh? Però sí que és vera que hi ha diferències amb sos interessos val? I també amb sa seriositat amb que se prenen alomillor el que tu els hi estàs explicant...val? I també amb sa recepció de s'informació que reben, perquè quan estàs amb adolescents a vegades pareix que ho saben tot i no saben res, però...bé, sí que en saben però ho tenen un poc esbiaixat. Però si que te trobes a vegades amb aquesta resistència...de..."A ver que me vas a contar que yo ya no sepa". Sobretot ja te dic amb grup d'adolescents, no tots eh. No vull generalitzar perquè no m'agrada per res generalitzar. Però sí que són cosetes que vas captant. Després una altra cosa important és el context. Jo quan dic context xerr de barriades, centre, entitat...no? Ses característiques més socials que...que bé, que té es grup, no? Que me dirigeixo. No és el mateix per exemple, fer un taller de sexualitat a una entitat a on hi ha moltes al·lotes immigrants, per exemple, que fer-ho alomillor a un institut concertat on hi ha una sèrie de característiques més específiques no? De s'alumnat. Vull dir...per exemple, no? Vaig fer un taller de menstruació. De sa menstruació, de manera positiva...de conviure-la...Bueno, jo vaig trobar una sèrie de mites que tu dius "Com pot ser vera que a dia d'avui això existeixi, no?" , "Com poden tenir aquestes nines tota aquestes falses creences ficades dins es cap i viure-ho d'aquesta manera?" Perquè bé...me xerraven de sa menstruació com si fos el monstre, saps? Vull dir, me xerraven de dolors...me xerraven d'una sèrie de coses que jo els hi vaig dir: "Anem a veure, si hi ha dolor, s'ha de mirar." Ho dic perquè aquí hi pot haver una endometriosis a darrere, saps? Vull

dir, però clar, t'estaven xerrant més per boca de que els hi havia contat sa mare, sa padrina...que alomillor realment sa seva pròpia experiència. Però clar, ja ho viuen amb por i qualsevol simptomatologia la exageraven per dir-ho d'alguna manera. Home, que no dic que no hi hagués qualque una que ho passés malament però sa sensació era que ses dotze nines amb les que estava poguessin tenir tot el que m'estaven contant, perquè si era així, tenim un problema i greu de salut.

MM: Si, si...

AM: Aleshores t'estic xerrant justament d'un context on hi havia moltes nines immigrants, no? I a on seguien els mites de que no podies tocar plantes, no podies menjar segons que, no podies cuinar...Vull dir que pareix que no, però es context social i es país d'origen també afecta moltíssim en que seria com s'entén sa sexualitat i sa afectivitat, eh? Vull dir que a n'és final està molt relacionat. A nivell també de context a ses relacions familiars, també té molt a veure, val? Perquè te pots trobar amb grups de joves on tenen eh...pues una comunicació fluida, tots són famílies que no tenen cap tipus de problemàtica xerrant de moltes temàtiques alomillor que són un poc sensibles no? I en canvi te trobes altres ambients on ses relacions familiars són un poquet més parcel·lades i a on hi ha temàtiques que no se tracten. És vera que a dia d'avui, me trob que molts i moltes adolescents ja xerren de sexualitat amb son pare i sa mare d'una manera totalment naturalitzada. Però no són tots ni són totes. I també torn a repetir depèn molt del context en el que te mous no? Per això jo crec que és super important lo que te dic, no? El context social, ses relacions familiars, i també els grups. Els grups de com estan integrats, no? Si són al·lots, si són al·lotes, si estan junts, si no estan junts. M'he trobat que quan dones un taller a al·lotes és molt més fluid, estan com a molt més implicades...i quan ses al·lotes les fan amb al·lots junts a una mateixa aula, és molt més complicat. És molt més complicat, no demanen tant, hi ha temes que no volen que...vull dir...també pareix que no però es tema gènere, com tu bé deies, és un tema bastant important a treballar. I quan te donen els grups fets mixtes, i de segons quines edats, i de segons quins contextos, és un poc complicat...

MM: Hi ha discursos que se queden silenciats, no? Quan...

AM: Si. Després venen a n'és final de sa xerrada per venir a fer-te les preguntes. Que això ja m'ha passat moles vegades a diferents instituts. Clar...hi ha temàtiques més personals que també són...pues això, més típicament d'al·lota, per dir-ho d'alguna manera, que si “pastilles del dia després”, que si experiències sexuals primerenques alomillor que no han estat satisfactòries... Tot aquest tipus de coses que també són més personals, també entenc que el grup no vulgui comentar-ho i menys davant els al·lots, no? Tot i que alomillor amb ses amigues sí que ho xerren. Perquè no te ve tota sola, te ve amb una amiga. Vull dir...saps?

MM: Si, clar...

AM: Vull dir, t'estic xerrant d'es cas típic, però esque normalment és el que me trob. Vul dir, que tampoc és algo que diguis...no, no, estàs xerrant d'es prototip. No, és que m'ho trob moltíssim. I és vera que ja te dic, sobretot tema menstruació, píndoles anticonceptives, eh...pastilles del dia després...tot aquest tipus d'històries i això, sobretot relacions sexuals primerenques que no han acabat d'estar com realment o de sentir com realment haguessin volgut... Tot això sí que és vera que venen després de sa xerrada a xerrar-ho amb tu, saps? Jo sempre faig una xerrada grupal i normalment una com a més íntima perquè comencen a venir a n'és final de sa classe. Saps?

MM: Claro... Idò...amb tot això que m'estàs dient, supòs que és una bona elecció fer entrevistes individuals, no? Si vull que cada persona segons sa seva identitat i tal, sexual, m'expliqui ses coses, que no alomillor grups de discussió que poden quedar aquests discursos més silenciatos.

AM: Jo crec que si eh...Crec que si perquè...ja te dic, jo me trob amb aquestes resistències. Clar, jo a n'és final els tallers els he transformat. Bueno, també és vera que depenent de cada grup, eh...els adaptes, no? Però jo sobretot el que estic fent ara és: a partir dels interessos que tengui el grup, és a dir, el grup d'un tutor o una tutora, o es grup d'un dinamitzador o una dinamitzadora, és a dir, han de recollir dubtes abans de que jo hi vagi. Per jo després treballar-ho i depenent de quines demandes són, que normalment són molt paregudes totes, però depenent del que estiguin necessitant saber, jo preparar un material o preparar un altre o una diapo, o una maqueta...El que faci falta, no? Que ja te dic que no sempre són tots iguals. És vera que hi ha temàtiques que sempre se tracten, però hi ha alguns casos específics pues

on...pues sa temàtica de interès és una més concreta. Pues, tu ho modeles, no? Un poc el que seria sa xerrada o es taller...Jo sempre els hi dic que faig assessories grupals, no? Que el que faig és resoldre dubtes a nivell grupal. Claro, però després si en tenen més personals, jo sempre els a deriv a sa sexconsulta, a n'es WhatsApp, a n'es correu electrònic, a una videoconferència...el que faci falta perquè puguin no? Demandar...Però si el que tu comentes, no? Grups de discussió a segons quines edats és un poc complicat. Alomillor batxiller sí. Saps? Alomillor batxiller, ambient universitari...ja si. Però jo que faig sobretot tercers i quarts d'ESO, esque te trobes una diversitat grupal. Te trobes gent experimentada, gent no experimentada, gent...saps?

MM: Claro...

AM: És...és molt complicat. És molt complicat perquè parteixen de nivells diferents. Saps?

MM: I tenint en compte això, que s'edat és un determinant tant clau, sa literatura científica diu, que per exemple, coincideix amb el que me dius, que tercer i quart d'ESO, és a dir, entre catorze i setze anys, són els que tenen més necessitats educatives en quant a sexualitat, afectivitat, etc. Creus que és una bona edat per trobar aquesta diversitat discursiva? Lo que dius...que hi ha molta..., no?

AM: Si...lo que jo, perdona. Si, jo sempre he pensat que està molt bé fer els tallers a tercer i quart d'ESO. Però esque es tema de sa sexualitat s'ha de treballar des de s'infància. I no estic xerrant d'explicar-les el tenir relacions sexuals que és el que sempre mos demana quan mos crida sa premsa i tot això. “¿Y para qué queréis trabajar la sexualidad en la infancia?”. Bueno, esque sa sexualitat és algo molt ampli, no? No és només mantenir relacions sexuals amb una persona. És dur-te bé amb el teu cos, experimentar, descobrir...eh...vull dir, esque...és tot. Esque a n'es final mos travessa de forma transversal...

MM: Totalment...

AM: Sa sexualitat al llarg de tota sa nostra vida, no? I claro, és vera que continuam amb ses peticions, clar, noltros perquè és vera que treballam a partir de catorze, i tampoc podríem treballar abans, perquè és un servei de joventut i “es lo que hay”, no? Vull dir que a n'es final

esteim un poc també...tancats. Però sa necessitat està des d'abans...està des d'infantil, passant per primària, secundària, batxillers, universitat, edat adulta i inclús...persones grans...

MM: Aha...persones majors...Si, si...

AM: Vull dir que...a n'es final és algo que, que....que hi ha moltes necessitats que s'han d'explorar. Però clar, qui les explora? Val? Pareix que esteim més interessats amb saber de catorze a setze anys que pareix que és el despertar sexual quan comparteixes, quan comences a compartir el teu cos amb altres persones...

MM: Aha...

AM: Que és vera que és quan hi ha més riscos també, no? Vull dir, que també és vera que és normal que ho treballem. Però és que hi ha tota una sèrie de coses que mos falten. I sobretot això, no? Sa part afectiva, sa part de com te sents tu amb sa teva sexualitat, no? Que està molt bé, ja te dic, es treballar a n'es final amb lo que seria sa interacció, meravellós, però i tu? Com a persona? Vull dir, jo sempre intent també que pensin no només de com me relacion, si no, jo, a nivell personal...

MM: Amb jo mateixa...

AM: Com me sent?

MM: Bàsic, bàsic...Aha...

AM: Jo crec que és algo essencial, que si, que de catorze a setze anys, super important. Per què? Perquè això, perquè en principi...tot i que ja te puc dir que abans també experimenten, val? I comparteixen amb altres perquè ja t'ho dic que si, que és així...No tots eh tampoc. Però sí que n'hi ha, eh..., és vera que jo ho entenc, no? També per sa qüestió de riscos, es tema d'es consentiment també és una cosa que "machacam" moltíssim, no? Sobretot això, quan comences a tenir interacció sexual i afectiva amb altres persones, no? I ses prevencions de violències masclistes, i tot aquest tema, i ses relacions igualitàries...tot això també se treballa.

Que lògic, entre catorze i setze, per què? Per això. Però que necessitam que això comenci molt abans.

MM: Abans...

AM: Teníem moltes problemàtiques d'abusos sexuals, i si haguéssim, serien molt més reconeguts des d'abans i no esperar quan ja duen un temps...Vull dir, tota una sèrie de...xerram d'abusos sexuals com puc xerrar de moltes altres coses...no? Vull dir que a n'es final crec que és una necessitat el estirar per diferents trams d'edat.

MM: Claro...eh... Jo que vull enfocar-ho des d'una perspectiva d'identitat de gènere, és a dir, és algo que m'agradaria...jo que sé, si he d'entrevistar nou al·lotes i nou al·lots, referint-me a n'es sexe, no a sa identitat de gènere, creus que catorze i setze anys és una edat, és a dir, a sa qual ja comencen a qüestionar-se quina és sa seva identitat, si se senten a gust amb el seu gènere, si...no? Tot es tema de sa transsexualitat, o... tot això, creus que és una edat que ja comencen ells a fer-se aquests qüestionaments?

AM: Si...si que se'ls fan eh? Si que se'ls fan. Perquè és tema diversitats és vera que duu uns anys aquí...clar, duc no sé quant de temps fent tallers, no? De sexualitat. I és vera que d'uns anys a aquí, te trobes que...que ja ho tenen com a molt integrat. Val? Vull dir que ja ses preguntes que t'envien es profes o...bueno, es dinamitzadors o dinamitzadores, ja normalment trobes qualque una de diversitat eh...sexual. Vull dir, ja trobes que sempre te xerren de sa diversitat com una cosa que està integrada dins sa societat, menos mal. Però vull dir que...que si, o sigui jo crec que entre catorze i setze ja comencen a tenir ses coses molt clares. Inclús ja han tengut ses seves primeres experiències d'enamoraments, inclús algunes experiències sexuals, no? Però normalment sí que ja comencen a tenir més clar... Després si que me trobarà molt, molt, que jo no sé si és una moda o realment és perquè ho senten així, és el tema, perquè això ja te dic que va variant...no? O sigui tu un any te trobes una cosa, i l'any següent te'n comences a trobar una altre. Llavors...eh...és es tema de sa bisexualitat, val?

MM: Aha...

AM: Claro, mem, dins tot el que hi ha de..., de ses diversitats, és una manera més de sentir, no? Només faltaria. I de relacionar-te..., vull dir, que és una manera més de poder viure i experimentar sa sexualitat. Aleshores, claro, és vera que a vegades tens que va com a per modes, no? Eh...es tema de ses diversitats. És a dir, de cop, te comencen totes a xerrar que els hi agraden ses al·lotes, t'ho dic eh, jo m'he trobat ja vàries vegades, no? Després, de cop, l'any següent me xerren de que els hi agraden ses dues coses, després l'any següent tenen dubtes...i tu dius: "Vamos a ver...". Mem, que està bé eh, vull dir que se qüestionin a si mateixes o a si mateixos, està molt bé. Però sí que és vera que te xerren de una bisexualitat com molt oberta i tal i després dius: "Anem a veure, realment tu tens clar què significa sentir-te, ser i experimentar sa bisexualitat?" Saps? Perquè jo crec que a vegades són com a mites o...o modes, no sé si tenen clar què significa o què no significa, saps? Després els hi demanes i tampoc te diuen: "No, porque claro a mi me tiene que gustar un cincuenta y un cincuenta..." I tu dius, però esque això tampoc és així. Saps? Vull dir, per això te dic que a vegades crec que o sigui, està bé eh? Entre catorze i setze anys poder fer entrevistes i tal me pareix perfecte. Però també...bueno, claro, també si són nou i nou... Però clar, com que jo me moc amb més contextos i tal...

MM: Bueno, això també se pot moure eh, vull dir, és una cosa a priori però, hi ha d'haver fins a sa saturació de dades..., que, vull dir, que si no abastés amb això, tot aquesta diversitat discursiva, reclutaria més participants.

AM: Claro, no, no, no. Només faltaria. Si no te tornaràs loca també. Però vull dir, jo si que te puc dir que m'he trobat que a vegades te xerren, ja te dic, així obertament, que està molt bé, eh? Fantàstic. Vull dir, ja hem romput aquesta primera barrera de no xerrar de sa sexualitat, "Esto es mío y que nadie más sepa", val?

MM: Claro...

AM: Que tampoc fa falta, que..., perquè també te dic una cosa, tampoc fa falta que vagin fent es discurs obertament per tot. O sigui, jo també sempre els hi dic. Està molt bé que xerreu de sexualitat, però és una cosa més de sa vida, no fa falta focalitzar també única i exclusivament en això. Vull dir, perquè també a vegades te trobes que dius...està bé, però anam a posar cada cosa a n'és seu lloc. Vull dir...però, ja te dic, es tema de bisexualitat jo queestic aquí amb so

meu daixò, intentant acabar d'entendre i ubicar per què està passant això, no? Per què ja te dic, m'he trobat...això fa un parell d'anys, eh? Estic de fa un parell d'anys amb aquest tema. Que en xerren obertament, però després quan rasques, per dir-ho d'alguna manera, eh...trobes que hi ha mites dins el que ells o elles realment pensen què és i..., i com ho experimenten. Saps?

MM: Aha...Molt interessant...

AM: Aha..., però bueno, això s'hauria de fer una investigació...

MM: També...

AM: Però estic amb aquest tema i no la puc fer perquè no don abastament...

MM: Bueno, mos ho passes a noltros i...anam fent!

AM: Però si, si, és interessant eh? Ja t'ho dic, interessant, se.

MM: I...amb tot això, quines creus que són ses millors vies per poder reclutar en aquestes persones que jo vull entrevistar? Aquests adolescents. Com arrib a ells? I elles...

AM: Mira, si, jo sempre he pensat que és molt...una manera fàcil...fàcil no, entre cometes, vale? De poder arribar a ells i a elles. És a través de qualque orientador o orientadora que puguis tenir contacte de qualque institut, val? Que d'alguna manera te faciliti. Jo personalment és el que me funciona. També de Sexconsulta. Pensa que noltros som un servei municipal. I tenim xarxes socials i donam bombo i tal. Però no hi ha cosa que funcioni millor, que és tenir un orientador o una orientadora que te faci d'altaveu dins es seu alumnat, perquè a n'és final te venguin com a...bueno, a cercar-te com a recurs, o d'alguna manera poder..., pues això no? Contactar amb tu o tu amb ells, no?

MM: Aha...

AM: Jo crec que sa millor fórmula és aquesta eh. Almanco ja te dic, és la que a noltros millor mos funciona. Es boca-boca i tenir contactes dins una escola.

MM: Vale...

AM: Una escola, un institut, un centre, una entitat..., és igual eh.

MM: Ah val.

AM: Clar, ses entitats, clar, sa problemàtica que te pots trobar és que treballin amb un grup molt específic amb unes necessitats característiques específiques. Aquí està es problema. Que alomillor no és tant divers com tu cerques. Però un institut de secundaria sí que te pot servir, saps?

MM: Aha...I clar, a n'es principi m'has explicat aquest tema de que segons ses barriades ses necessitats i es discursos seran diferents, alomillor, hauria d'agafar, de més d'un institut no? És a dir, per tenir un poc amb compte...

AM: Si, jo crec que si eh? Sa millor manera de trobar sa diversitat, és diferents centres. T'ho dic perquè esque jo ho trob. És vera que dins un mateix centre hi ha diversitat, però no...eh..., no tant grossa com te pots trobar agafant de diferents punts.

MM: I quins centres me recomanaries així per agafar un poc de...de...de perfils diferents?

AM: Clar...jo te xerraré d'es centres que conec eh. D'es que jo conec. Mira, hi ha una diferència brutal, a nivell de discurs, val? Lo que te comentava, entre centres públics i centres concertats. Val? Per exemple, jo vaig estar l'any passat...l'any passat no, impossible. L'any passat no hi havia cole. S'anterior, val? Hi ha com un període que no existeix eh?

MM: El pre i el post.

AM: Si. Vaig estar a n'es...espérate. Es que estan enfront de sa Policlínica. Hi ha un que se diu Guillem Sagrera i s'altre...esque estan junts...Esque jo...

MM: Vale, no te preocupis. Ho cercaré.

AM: Emili Darder? Potser. Ai, no ho sé. Estan dos centres, que estan junts, però són diferents, val? I vaig estar a n'es dos. Allà ja vaig trobar diferències, val? Claro, després he anat a escoles concertades tipo: San Vicente de Paul la Soledad, Sant Felip Neri d'es centre de Palma, eh...Santa Magdalena Sofía, que és on estic anant ara aquests dies. Vull dir, esque, saps? Jo per allà és a on vaig i on tenc diguéssim ja perquè mos coneixen. Saps? I alomillor per allà...Tenint en compte, ja te dic, aquests que te coment que estan bastant implicats...Guillem Sagrera, Emili Darder crec que se nom... Després...clar, quin més, quin més? Estic pensant en públics, perquè no mos criden tant dels públics, mos criden més dels concertats...

MM: Que curios.

AM: També perquè hi ha consulta jove. A n'es públics.

MM: Si, és vera.

AM: No tots. Claro, i jo crec que moltes vegades queden moltes coses cobertes per consulta jove, clar, entones, com que a n'es concertats no n'hi ha, aleshores és quan tiren de noltros, saps? Estic pensant...ah, un altre que també està molt implicat amb aquests tipus de temes, que jo no he anat però està pendent segurament anar, és es de...espera, ara te diré, Josep Maria Llompart.

MM: Aha..., si.

AM: Aquest també, allà hi ha bastanta diversitat...també és interessant. I Arxiduc Lluís Salvador també. Vale? Jo te vaig dient d'es públics que he anat i que he anat trobant diferències. També perquè a qualque uns hi ha més diversitat...cultural. Val? I, per exemple, a n'es..., a s'Arxiduc Lluís Salvador hi havia molta diversitat, quan vaig anar. Aleshores, sa part diversitat cultural, crec que és un punt molt important també a tenir en compte. Ja no només es tema de lo que te comentava, gènere, i tal, identitat... Jo crec que es tema cultural

també t'ajudarà molt. Perquè veuràs...esque grans diferències. També supòs que ses creences religioses afecten moltíssim, val?

MM: Claro...

AM: Però...és molt interessant. T'ho dic de veres que és molt interessant si pots collir. Després, ah, mira! També n'hi ha un altre, però jo no hi he anat, eh? O si? Esque tu, no me'n record. Es que està a n'es polígon de Llevant...Eh...

MM: Son Pacs? No.

AM: No..., Borja Moll? No. No sé què de Borja Moll...potser?

MM: Esque crec que...vaig xerrar amb una coordinadora de Co-Educació d'un institut públic i crec que me va xerrar d'aquest mateix que m'estàs dient, no? Ara no me ve es nom, però... a n'es Polígon de Llevant.

AM: Si. Crec que és el Borja Moll, però no estic segura. Esque clar, ja arriba un moment, que per noms ja no...Però està a n'es polígon de Llevant. I en aquest, trobaràs també moltíssima diversitat cultural. Ja no només trobaràs persones que venen de...magribins, si no també trobaràs moltes persones que venen de...d'Amèrica Llatina. Val? Aleshores allà també veuràs un munt de creences on, perquè te dic, jo quan vaig estar a Polígon de Llevant vaig estar a s'entitat d'en Rafa Nadal, vale? Vaig estar a sa fundació. I allà hi havia un programa específic amb aquestes nines i amb aquesta entitat. I allà vaig veure tota sa diversitat, perquè hi havia diversitat cultural...a...a...bueno, "a raudales". I venien algunes de s'institut. Per això te deia que aquella zona és molt bona sobretot per això, perquè no només trobaràs diferències, ja te dic, a nivell gènere, a nivell identitat, si no, trobaràs, molta, molta, diversitat cultural. És brutal, eh? Ja te dic, trobaràs diferències, que jo me les he trobat, i és fantàstic, eh? Si ho explores, és meravellós.

MM: Idò amem si m'obren ses portes.

AM: Si, mem, jo te dic, sobretot a ses comissions de Co-Educació, crec que per aquí hi ha també una bona via d'entrada.

MM: Molt bé.

AM: T'ho dic perquè, perquè...fan feina. Hi ha un que és super actiu, que el tenc a n'es facebook i ara no me'n record, ai...no me'n record quin institut és. Que hi ha una comissió de Co-Educació també molt potent. I també fan moltíssimes coses. Justament van publicar fa un parell de dies... Espera, que ho tenc aquí a s'ordenador. Espera...

MM: Cap pressa.

AM: Amem si t'ho trob...perquè vamos, fan molt bona feina. I fa res va ser es dia de, 17 de maig, es dia contra la LGTBIfòbia, vale? Eh... Van fer una publicació molt xula. Amem si la trob, perquè és una comissió de Co-Educació bastant potent. Però...no sé on està! Espera...

MM: Si no, m'ho pots enviar per correu, no passis pena.

AM: Vale, jo te xerr de Palma, però després sé que també hi ha altres instituts de part forana, que fan molt bona feina, eh? Vull dir que jo te xerr d'aquests perquè són els que jo conec i dels que jo he pogut estar. Perquè jo no puc sortir d'es...d'es municipi. Però a n'es Facebook sí que tenc altres que veig que fan molta coseta interessant també, val?

MM: I creus que també és un altre determinant social clau es tema de ser de ciutat o de part forana?

AM: Si, ja te dic jo que si.

MM: Per tant també, si pogués agafar d'entre tots els centres, un grapat de la part forana i un grapat de ciutat, també enriquiria encara més aquesta diversitat discursiva?

AM: Totalment, totalment. Jo te xerr d'es meu passat, quan no estava a Palma Jove, que feia pobles, feia part forana, i trobava diferències. Val? Perquè has de pensar que clar, sa seva

dinàmica, i ses seves relacions socials, són diferents. Però són diferents perquè és un ambient de poble, pareixen una família. Perquè sa recolzen els uns amb els altres, vull dir, si, clar, jo que he viscut sempre a ciutat, per dir-ho d'alguna manera, jo me resultava curiós també i m'encantava, i m'enriquia un munt veure com eren ses relacions entre uns i altres d'es pobles, de com se nomien, els malnoms, es no sé què..., vull dir...si, si...

MM: Si, jo sóc de poble, sóc de poble.

AM: Jo crec que és molt interessant també lo de sa part forana. Un institut també en el que vaig...tenia molts de grups, i hi havia molta diversitat perquè venien de diferents pobles, era es de...que me'n recordi..., Sineu. Sineu tenia molta diversitat.

MM: Crec que és un institut gran, no?

AM: Si. Sineu tenia...era potent. I després un altre que també és potent perquè recull diferents pobles, és es de Petra. Petra potser? No, Porreres, perdona. I Lluçmajor també recull diferents nuclis de població, val? O sigui, Lluçmajor, Porreres i Sineu recullen diferents pobles, aleshores diferents municipis. Allà pots veure també diferències. I un altre que també té una comissió de salut, en aquest cas és la que jo conec però també potent, és el de IES Albuhaire, aquest és el de Muro.

MM: Ah mira, ni el coneixia.

AM: El de Muro també està molt bé perquè hi ha una part a on estan implicades ses famílies. Clar, són sempre ses mateixes, ja ho sabem. Els que menys ho necessiten són els que estan...però, també és bastant potent o almanco ho era potent, jo te xerr de fa anys, que per allà també m'havia mogut. I a jo m'agradava molt també sa comissió de salut que tenien allà, ara no sé si ha canviat o no ha canviat, però funcionava molt bé, en aquell moment eh, ara ja no ho sé. Però si. Si mires pobles i mires tal, jo crec que te pot anar bé.

MM: Molt bé. Super.

AM: Si, si, si.

MM: Eh...què més, què mes...eh...sí: quin...a l'hora de fer ses entrevistes que a n'es final pareix que és sa millor opció, quins creus que serien es millors espais o moments per entrevistar-los?

AM: Mem ha de ser "fuera de grupo", això està claríssim, vale? Eh...espais...jo no ho faria...mem, si hi ha possibilitat de fer-ho a s'aire lliure molt millor, val? Més que res perquè treure'ls d'es context "cuatro paredes" de s'escola. Jo crec que quan més natural sigui s'espai i més familiar els hi resulti, no dic a ca seva eh, no estic dient això. Però si que jo que sé: un parque, un pati, sa sortida eh...en mediaciones del col·legio, aquelles placetes que tenen al voltant i tal, tots aquests espais on se sentin còmodes crec que és es millor lloc. Saps?

MM: Aha...

AM: Crec que resulta millor. Jo de fet sempre he trobat que és antinatural un espai de classe, saps? Jo esque quan arrib, intent desmuntar-ho. No els hi faig moure pupitres, però si que els faig que puguin estar més...no sé, no tant encorsetats amb aquesta posició acadèmica, saps? Esto no es académico...esto es la vida real, saps? Anem a fer un poc d'educació per la vida funcional, no? Aleshores, anem a desmuntar un poc tot aquest sistema que hi ha muntat així, saps?

MM: Molt bé...Super

AM: Jo crec que és es millor eh.

MM: Vale, i faries servir qualche tipus de material (vídeos, imatges,...) per facilitar que tant elles com ells me puguin contar d'una forma més relaxada i amb més detall ses preguntes que jo els hi vagi plantejant?

AM: Depèn..., depèn. Perquè hi ha qualche uns que sí, que es tema...perquè clar, estan cansats ja també de veure tants TikToks i tantes històries, saps? Que arriba un moment que dius..."¿Qué les enseño?", algo diferent de lo que hagin vist o hagin explorat ja per si mateixos i mateixes és super complicat a vegades...saps? Perquè ja ho han vist tot...És vera

que amb so món audiovisual mos donen vint-i-cinc mil voltes. Quan tu has anat, ells han anat, han tornat, han tornat anar i han tornat a tornar. O sigui una cosa...espectacular. Jo ja pas. Abans posava vídeos, ara ja no pos res, m'entens? Posar alomillor els hi poses qualque cosa, però...esque no, no, no. Saps? Perquè...a n'es final, ells mateixos ja cerquen amb so...ja, els seus interessos que han volgut explorar, ja els han explorat, saps? Tenen tant d'accés amb so món digital que a vegades és complicat. No obstant, sí que a vegades funciona el que te dic: duu per exemple...jo per exemple als tallers només duc imatges per si les he de menester, jo que sé, d'aparell reproductiu, del clítoris, de...quatre coses que a nivell anatòmic, perquè normalment sa resta com que ho duc amb material ja que ho poden tocar, val? Pues ja, ja és diferent. Però si he de menester algo de recolzament, o els hi duc els materials que els puguin tocar, sobretot tema anticonceptius, tema jo que sé...o ses maquetes dels aparells reproductors que els puguin tocar, lo de tal, explicar, es tema d'es plaer...més visual així, que amb so tema de s'ordinador, imatges...jo darrerament no m'està funcionant massa. De fet, es que estic prescindint. I més ara quan tens mitja classe presencial i s'altre mitja a ca seva, saps?

MM: Ostres...si, si...

AM: Ja és un cristo...si has de posar imatges i projectar-les, i...te dic, quan els hi mostres i tal. Ai, ara no ho tenc aquí, ho tenc a n'es cotxe, si no t'hagués mostrat un poc tot lo que els hi mostr...Pues...ja te dic que a jo me funciona millor que ho puguin tocar.

MM: Molt bé...

AM: Si tens qualque pregunta que estigui relacionada amb coses que se puguin tocar, saps? Ja sé que hi ha coses afectives i coses tal, que si que alomillor pues és més necessari pues xerrar, única i exclusivament...

MM: Clar...

AM: Perquè imatges no mos farà res. Però si hi ha qualque part que estigui més relacionada amb...jo que sé, amb prevenció, amb...tot això. Si tens material que puguin tocar, els hi agradarà més, els enganxarà més que no...que no alomillor duu imatges. Saps?

MM: Esque...ara pensava, ja mos hem posat a tope, jo te volia passar es objectius de...específics, te vaig passar es resum, però els objectius específics del treball...ara t'ho passaré per xat...Però bueno, que tot lo que me vas dient jo crec que me serveix moltíssim. Perquè a n'es final...eh...bueno, si t'ho vols llegir. Però bueno que, és perquè ara m'hi has fet pensar amb això que hem xerrat, però no..., així me podràs contestar alomillor si creus que amb imatges o fora imatges me pot ajudar. Però bueno...

AM: Clar, clar. Jo tampoc ho sabia. Espera, ara m'ho llegesc. Vale. Aquí, a n'es primer objectiu, quan dius lo d'analitzar el concepte de sexualitat i la seva importància, jo això ho faria tipo pluja d'idees, vale? Perquè jo ho faig. Jo moltes vegades quan vaig a un taller els hi deman: "¿Qué es la sexualidad?", i bueno, apareixen es grillos, "gri, gri, gri, no hay respuestas", tothom sap que està pensant només amb una cosa i ningú te l'amolla val?

MM: Claro...

AM: Jo ho faria tipo brainstorming s'apartat 1. A jo me funciona fer-ho amb brainstorming perquè surten moltes coses.

MM: De forma individual? Perquè clar, això són entrevistes individuals. També, no?

AM: Ah...vale. Però alomillor, alomillor...sobretot quan els hi demanes...Bueno clar, alomillor són preguntes més específiques però si no tens preguntes específiques i...bueno, o si, els hi pots demanar què és per ells o per elles la sexualitat. I amem que t'amollen, perquè a partir d'aquí ja és un brainstorming personal. Saps?

MM: Clar, si, exacte. Això són els objectius. Això s'ha de convertir amb forma de pregunta adaptada a n'es participants. Però això són els objectius a priori.

AM: Si, però ja te dic que alomillor per aquí te pot funcionar, val? Ho dic perquè si són preguntes obertes amb format "Què penses tu de...?"

MM: Aha...

AM: Te funcionarà molt bé, perquè a més tenen moltes idees, que a vegades ni tant sols tu has pensat eh. Vull dir...

MM: Què xulo, esque aprens un munt segur...

AM: Jo estic super encantada d'aquesta feina. Espera, analitzar els valors que sustenten la sexualitat...vale. Amb so tema valors sí que aquí ja jo crec que seria més a nivell de preguntes d'exploració, val? Aquí sí que alomillor hauràs de fer preguntes un poc més concretes. Perquè és vera que hi ha persones que són molt madures, i n'hi ha d'altres que els hi costa un poc més. Val? I depenent a n'es final de com sigui sa mostra, pues trobaràs alomillor qualque dificultat que necessitaràs estirar un poc més. Val? Però hi ha algunes persones que te conten un munt de coses i que ho tenen tot super clar. Però després n'hi ha d'altres que els hi costa un poquet més, eh?

MM: D'entrada, bé, m'has recomanat es orientadors d'es instituts com a informants clau, ja se'ls hi demana que sigui gent, que realment tenguí ganes...que s'amolli no? Vull dir...que te conti, que te xerri, que tenguin aquestes facilitats per expressar-se.

AM: Si, si, no, pues super bé. A més ja tenen posat s'ull i deuen pensar ja amb diferents persones, no? Però bueno, si fos una mostra sense seleccionar, per dir-ho d'alguna manera, seria recomanable això, no? Es preparar algunes preguntes per poder estirar, no? Perquè a vegades costa...Després, explorar quins són els referents, fonts, agències, persones...vale. Si, aquesta...

MM: Més concreta.

AM: Si, és molt concreta. O alomillor els hi podries fer un checklist.

MM: Ah mira.

AM: Si. Jo t'estic donant aquí...no te dic lo que hakis de fer, però alomillor si que un checklist, jo que sé, amb una tableta, de fer clic, clic, clic, tipo...agafar i fer com un formulari

de Google però transformat amb checklist, saps? No sé, jo t'estic aquí ja...emmerdant. Jo no ho sé fer.

MM: No, no, no, per favor. La experta eres tu.

AM: Seria una idea, saps? Alomillor si que...els aniria molt bé. Sempre després deixar unes altres per si tenen qualche idea, no? Però és com a molt concreta i sempre surten ses mateixes en aquest cas, saps? Després...analitzar les expectatives...vale. Si, aquesta de ses expectatives i necessitats eh...també podria ser un poc oberta tipo checklist o...si perquè realment...Esque clar, com que jo els hi deman directament que me facin sa recollida...claro, és un poc...és un poc diferent. Però si. O demanar-les temàtiques que els hi interessin. Saps?

MM: Aha...

AM: Temàtiques que els interessin, temes que pensin que estan relacionats amb la sexualitat i que alomillor no se'n xerren...o els que se xerren i ja estan cansats de que se xerrin...O sigui vull dir que, també seria alomillor no només explorar ses necessitats, o ses coses que els hi conten, si no, quines te conten i ja estàs fart o farta de que te contin, i quines no te conten i t'encantaria que te contessin? Val? Des de sa meva experiència, es tema plaer és el que menys explorat està i el que més necessitats tenen. O almanco el que jo detect amb ses seves preguntes. Tema anatomia, tema anticonceptius, tema embarassos no desitjats...aquests els tenen com a molt clars. I estan un poc cansats i cansades que se'ls expliqui. No obstant, jo sempre els hi transform i els hi dic que sa part anatòmica té una part de plaer, i que aquesta part és la no explorada, i així, fas es vincle de ses dues coses. Val? Vull dir, és una manera també de poder-ho enllaçar. Però bueno, jo que sé. Jo te don idees, saps?

MM: Si, si, si. I boníssimes. Super, super.

AM: Perquè...estan molt cansats i molt cansades de que els hi contin sempre lo mateix, sempre lo mateix...I després per trobar-te un profe o una profe que els hi hagi fet...Pues mira, justament jo me vaig trobar s'altre dia que va ser meravellós, però això m'ha costat...ja te dic, un d'entre molts. Vaig tenir un profe de biologia que vas ser qui va demanar es recolzament d'alguna manera nostre. I clar, ell ja els hi havia contat moltes coses d'es des punt de vista

anatòmic, funcional, biològic. Però no els hi havia explicat des de sa part d'es plaer. Aleshores, vàrem aprofitar, i jo els hi anava explicant cosetes i ell anava relacionant-ho: "Recordau allò que vàrem xerrar, tal..." No sé què...

MM: Molt bé...

AM: Vull dir, va ser una classe super nutritiva. Que a jo m'hagués quedat tres hores si hagués fet falta...

MM: Que bé, que xulo...

AM: Està molt bé poder vincular amb so tema plaer. Perquè es tema plaer no és el que tinguin més clar, saps? Bueno, el tenen clar, però no tenen tanta teoria com puguis tenir de s'àmbit...que tampoc se tracta de teoria però se tracta de saber com funciona, saps? O de saber on estan els principis, o els elements...no? Que fan que tu després puguis obtenir plaer. Saps?

MM: Crec que és retornar un poc a lo que m'explicaves un poc a n'és principi de sa sexualitat, que a n'és final és amb un mateix també, no? Saber què t'agrada, què no t'agrada..., tant per tu com per llavor quan puguis relacionar-te amb altres.

AM: Aha...per això jo sempre, ja te dic, a n'es final jo sempre acab xerrant-los de plaer com algo que és propi, com algo que han d'explorar, que no els hi dic evidentment, jo sempre els hi dic "No estoy diciendo aquí que todo el mundo se tenga que tocar cuando salga ya del colegio y vaya a su casa, no". No, cadascú farà lo que vulgui dins ses seves necessitats. Perquè hi ha persones que no necessiten tocar-se perquè no. No tenen aquesta necessitat. Però sí que és interessant saber almanco com són els nostres genitals per fora. Perquè jo sempre els hi dic, sobretot ses al·lotes, perquè els nins ho tenen tot visible des de neixen, però ses al·lotes, jolín...has de mirar com són els teus genitals...igual que saps com és sa teva orella, com és es teu ull, perquè t'ho han explicat mil dues centes vegades a classe de biologia, pues quan t'expliquen s'aparell reproductor, t'expliquen s'aparell reproductor des d'un àmbit funcional i biològic, però no te l'expliquen des d'es plaer, des de realment com és per fora, jo sempre els hi dic, quan vos posau es primer tampax o sa primera copa menstrual és un cristo perquè no saps ni per on te l'has de posar. I pots estar un munt de temps, saps? Vull

dir...llavors, és interessant almanco saber com és, i familiaritzar-te no? O sigui, familiaritzar-te amb una part més d'es teu cos com a algo completament natural, no? I clar, ja te dic, esque a sa feina, esque hi ha molta feina.

MM: Quina feina més guapa, me...me fas enveja.

AM: És guai, lo que passa que estàs molt limitada també eh? Perquè pensa que es espais que te donen són molt limitats. O sigui....esque no dóna, no dóna. Saps? No dóna. Per poder resoldre els dubtes que tenen, per poder...clar, tu podries fer un taller d'autoestima, i de conèixer es cos, i de...claro, però esque és impossible. No te donen cabuda tampoc dins s'àmbit educatiu. Perquè no està dins es currículum, m'entens? Llavors...tu ets un extern. Ets un extern en aquest cas. T'has d'adaptar a lo que bonament te deixen. Sempre dient-los: "Acordaros que esto no acaba hoy, que Sexconsulta continua existiendo, que si heu de menester algo, que sapigheu que estic, que tal, que ja podem seguir xerrant, de temes específics, almanco perquè te coneguim, saps?"

MM: Fent aquesta investigació me'n estic adonant compte de lo important...que és...ara una altra línia de investigació que seria molt interessant, seria més entrevistar a n'es gestors, experts...no? Lo que estic fent ara amb tu perquè...veig això, que principalment sa dificultat per implementar una bona educació afectiva i sexual són sa falta de recursos, temps, recursos humans, per dedicar-ho i destinar-ho, no? Que és lo que...

AM: Clar...si està molt bé, està molt bé que s'estigui educant o s'estigui formant a n'es professorat per poder impartir educació sexual a les escoltes i a n'es instituts perquè està es programa "Amb tots els sentits" que és meravellós, està super bé, amb fitxes didàctiques, o sigui, està super bé, però se mos queda...Que està molt bé formar a n'es professorat amb s'educació afectiva i sexual, però que no pot quedar amb mans de sa bona voluntat, o sa voluntarietat que tengui s'equip directiu..., o s'equip docent d'un centre educatiu...esque no pot ser...Vull dir, i apartat per l'altre costat: es professorat ja, ja té suficient amb ses seves tasques i ses seves funcions, i més enguany amb un any COVID on ha estat una locura: grup A, grup B, grup no sé què...i presencialitat, semipresencialitat...o sigui, i a sobre els hi demanes també que se formin amb una cosa que necessita anys de formació, val? Perquè d'alguna manera facilitin, mem si podeu treballar valors, podeu treballar coses bàsiques, però

no podem fer una educació afectiva i sexual super potent si a més no ho hem treballat des de primària... Vull dir, que estam esperant a secundària poder donar tots es co...? Esque és impossible, saps?

MM: Clar...

AM: Per això jo crec que això s'ha d'integrar dins es currículum i no sé quant aconseguirem, s'aconseguirà això, saps?

MM: S'ha de mirar cap allà..., ha de ser s'objectiu...

AM: Si.

MM: Ara ja acab, eh?

AM: No, tranquil·la!

MM: Una vegada tengui es resultats, és a dir, que hagi fet ses entrevistes, hagi fet s'anàlisi profund d'es discursos que m'hagin explicat i tal, tengui es resultats, se publiquin...quines creus que serien ses millors maneres de jo tornar aquesta informació a n'es adolescents, no? Perquè de qualque manera fer-los un feedback de...transferència de què ha sorgit d'aquesta investigació.

AM: Jo crec que més que només a ells, crec que seria interessant poder-ho donar a conèixer a nivell d'entitats que feim feina amb temes de sexualitats, val? Me referesc: ajuntaments, me referesc instituts, me referesc eh....pues, sobretot això, no? Professionals...no? Perquè alomillor hi ha professionals que són autònoms, que són independents i que també fan feina amb això, saps? Alomillor estaria bé eh...jo si tu m'ho passes i me dones es permís i tal, jo ho publicaré a n'es nostre Facebook i li donaré bombo, vale? Perquè vull dir, a n'es final és una investigació, és una exploració que enriqueix es món de sa sexualitat, saps? Aleshores, jo intent cercar materials...Que si me'l facilites després, cap problema, val? Però si que és vera que després això d'alguna manera ha d'arribar no?

MM: Es adolescents era una de ses audiències, evidentment havia pensat amb més audiències com són es propis professionals experts, com puguis ser tu, es professionals de sa salut, de s'educació...no?

AM: Tot. Clar, a n'es adolescents i es adolescents, claro, és més complicat, saps perquè? Perquè no tenen moltes vegades sa percepció de sa importància de sa investigació. Vale? Vull dir, ells se queden "en el día a día". No van més enllà a pensar que hi ha un coneixement que se construeix, que s'investiga...és lo que jo me trob. Val? T'ho dic perquè alomillor...jo vos diré quins resultats han sortit i tal. Si, qualque un pot tenir interès, però és més s'interès a nivell professional que quan estàs amb ells, saps? Jo m'ho he trobat. Noltros mos ho trobam.

MM: Claro...hi ha moltes...és a dir, per això que me dius tu, per això sa pregunta anava més enfocada a n'es adolescents, perquè a n'es professionals ho puc fer amb format article, amb format de congrés, hi ha moltes maneres d'arribar, no? Però a n'es adolescents inclús, havia pensat tipo...amb tires de còmic, una exposició, coses més visuals.

AM: Infografies.

MM: Vale.

AM: O sigui, infografies i a saco. Saps? Vull dir, a saco amb es tema difusió. Infografies. És el que més funciona.

MM: Evidentment, cercava això. Quin format atractiu creus que és es que més pot arribar?

AM: Mira, noltros lo que mos està funcionant a n'es palma jove, t'ho dic ja, no amb Sexconsulta, si no amb palma jove amb general, mos funciona: es vídeos, curts, molt curts. Però super curts, o sigui de, de..."si puede ser de cinco segundos y no diez, mejor". Saps? Perquè esque, és increïble, o sigui, fan així, i com que tenen, és lo que t'he dit, tenen tanta informació i només se queden amb el que els interessa, perquè se quedin mirant lo teu...es un espectacle, saps? Vull dir, i mira que noltros feim coses interessants pes joves, no només Sexconsulta, si no, tots es demás companys des palma jove. És un...ja te dic, això també és digne d'estudi. De veres, esque és complicat. Però que seria: tot lo que són xarxes socials a

on se mouen: instagram, facebook ja no eh, “o sea, ya no se mueve ninguno”, instagram, TikTok, bàsicament...Instagram i TikTok, és bàsic. I després....lo que te dic, infografies que si els hi poguessis fer arribar a lo que serien, pues això, es orientadors i orientadores perquè d'alguna manera ho poguessin posar visibles a qualque lloc de per allà, de s'institut, també aniria bé, saps? Però, no és tant fàcil arribar a ells i fer-los una devolució. No és gens fàcil, ja te dic que a noltros mos costa moltíssim, moltíssim.

MM: Amb aquesta infoxicació que hi ha ara, de xarxes socials...estan tant impregnats que llavors arribar...si, si...

AM: Els hi costa una barbaritat, i crec alomillor lo que els hi arriba més, si d'es des seu institut, alomillor sa pàgina web de s'institut se'ls hi penja s'infografia o...se'ls, saps? D'alguna manera o se'ls hi diu que han de fer feina damunt aquella infografia...saps alomillor també seria una manera de vincular-ho. No només es professionals, si no també es adolescents que hagin de fer qualque feina per relacionar-ho amb s'infografia que se'ls hi presenta. Jo què sé, qualsevol xorrada, però algo que els hi obligui a mirar allò. Perquè esque si no, t'ho jur que és super complicat. Esque és molt complicat, és vera, és vera.

MM: Jo devia ser sa “friki de turno” que se llegia tots es “folletos”, ja m'agradava tot aquest...m'ho llegia tot, ho agafava tot, jo disfrutava, i tenc un familiar adolescent que he pensat amb ell abans, quan me deies que...Està fart de sentir anticonceptius, tal, aquestes temàtiques que ja tenen tant clares, no? Que alomillor falten més es plaer i aquestes coses. Me diu: “Esque sempre mos conten lo mateix...” I dius...hi ha algo que...

AM: Claro, esque és vera, i després amb so tema de ses relacions, perquè se'ls hi xerra molt de prevenció de violències masclistes, però després amb so tema de ses relacions sanes, és a dir, anem a xerrar de què són els sentiments, de què tal, de què és una parella, de què és un tu, un “yo”, un “nosotros”...Tot això...

MM: En positiu.

AM: No està tan explorat eh...O sigui, no hi ha tantes persones que ho facin. Vull dir...hi ha professionals que ho fan, però no s'arriba a tants de llocs com mos agradaria. Perquè jo és

vera que es tema parella qualche vegada també el treball i tal a n'es tallers, i te'n adones compte de que...de que és un tema per explorar. És un tema per explorar, amb positiu. No...vamos con las preven...que a n'es final, estàs fent prevenció de violència masclistes quan estàs xerrant...

MM: Clar, exacte, exacte.

AM: Promocionant, des de sa promoció. Aquí ho enfoques des de s'emoció, des de s'experimentació, des d'es sentiments, i ho reben d'una altre manera. I és més...a n'es final és més nutritiu perquè intercanvies més. De s'altre manera, és, "otra más que viene a contar lo mismo", es que ja ho veus a ses seves cares. "Ya está la feminista esta que a los hombres nos hace de menos". Aquest és un poc, vale, es seu...mem, vull dir...es seu discurs, o es seu pensament. Que no t'ho diuen tant clarament, però a n'es final, amb lo que te poden transmetre segons amb quin tipo de comentaris, ho estàs veient clarament, no? I...jolí, jo crec que se poden fer ses coses, que està molt bé, fer aquests tipus de tallers on deixis, o sigui, on donis indicadors de com d'alguna manera detectar tot això. Està molt bé. Però també estaria molt bé xerrar de com construir parelles sanes. Clar...O sigui...i ja està, perquè a n'es final...mos quedam amb lo que no, però que és lo que si?

MM: Totalment, totalment. Si, si, si...

AM: Saps?

MM: Bueno, Ana Mari, me feries qualche altra recomanació, qualche cosa...?

AM: Estic pensant eh

MM: Bueno, llavor sempre me podries escriure...

AM: Si, no passis pena. Idò ara mateix no se me'n ocorr cap però si se m'ocorr alguna cosa t'ho diré.

MM: Vale, m'has contat moltes coses i que molt profitoses.

AM: Si mem, jo te cont des de sa meva experiència professional. Perquè ja te dic, o sigui, sa meva experiència formativa ja fa molts d'anys que està i que se va fer i que ara simplement és reciclatge. Perquè és vera que t'has d'anar reciclant.

MM: Claro...

AM: Però a nivell experiencial, esque jo crec que aprenc més que a n'es cursos de formació que pugui fer d'autoreciclatge. Te sóc sincera...

MM: La realitat

AM: Ara mateix no se m'ocorr res més, però més o manco és sa realitat que me trob a n'es meu dia a dia professional quan vaig a n'es centres. Perquè si no vaig a n'es centres tot això que t'he contat ja te dic que jo no ho veig.

MM: Val...

AM: Si jo t'he de xerrar de sa meva de despatx única i exclusivament, lo que te puc dir és que arriben una barbaritat de dubtes i consultes sobre tema d'anticonceptius. I sobretot des d'es punt de vista d'al·lotes i des d'es punt de vista hormonal. Vull dir, "píldoras, es la duda existencial". De fet si vols, el que sí que te puc passar, no avui perquè no ho tenc aquí amb s'ordinador, ho tenc a n'es de sa feina, te puc passar lo que seria ses demandes més freqüents que vàrem tenir l'any passat. No ve per edats, però si que ve per temàtiques i d'alguna manera te podràs fer una idea de quina és s'univers, de coses que tenc sobretot online, perquè allà veuràs ses coses online. Ses coses presencials són les que te cont. Ses coses online són les que queden registrades.

MM: I això és informació privada o ho puc emprar per contextualitzar es fenomen?

AM: Per suposat, ho pots emprar, no és sa primera que ho passam. Hi ha hagut més vegades que ho hem fet i se pot emprar perfectament. Això és una informació pública de s'Ajuntament

de Palma. Lo que jo te passaré només sa part que t'interessa. Tota sa memòria des Palma Jove te pots morir. Però t'interessa aquesta part.

MM: Moltes gràcies.

AM: Te passaré lo que tenc. Crec que també tenim lo de gènere, bé, ja tenim un document aposta per quan mos demanau dades i tal poder-vos-ho passar, vale?

MM: Què bé, super!

AM: I serà crec que la memòria des 2020, tot i que està un poc esbiaixada per es 2020. Però bé, igualment ses preguntes són ses mateixes sempre.

MM: Val, molt bé.

AM: Però perquè vegis també que sa feina de despatx és una cosa i sa feina presencial és una altre. O sigui, sa feina a instituts és un altre. O sigui, és diferent, és diferent.

MM: Claro...

AM: Si...

MM: Bueno Ana Mari, un plaer. De veres, crec que me serà molt productiu, molt enriquidor pel treball. Serà una aproximació de la realitat que farà que tingui molt més sustent lo que jo proposi a nivell teòric perquè estarà enfocat a la realitat de Mallorca, de Palma. I res, ha estat un plaer xerrar amb tu. Moltíssimes gràcies.

AM: Només faltaria. M'alegr molt. Pues res Magdalena si necessites qualsevol cosa, estem en contacte.

MM: Encantada, moltíssimes gràcies. Gràcies per tot, de veres.

AM: Només faltaria, gràcies a tu. Adeu

	MM: Vagi bé.
--	---------------------

13.2. Annex 2. Consentiment informat informant clau previ a l'entrevista

DOCUMENT DE CONSENTIMENT INFORMAT

TÍTOL DE L'ESTUDI: LA SEXUALITAT EN L'ADOLESCÈNCIA DES D'UNA PERSPECTIVA D'IDENTITAT DE GÈNERE

INVESTIGADORA PRINCIPAL: Maria Magdalena Borràs Mateu. Màster d'Investigació en Salut i Qualitat de Vida. Universitat de les Illes Balears.

La nostra intenció és que rebis la informació correcta i suficient perquè puguis avaluar i jutjar si vols participar o no en aquest estudi. Per a això, llegiu atentament aquest full informatiu i la investigadora principal aclarirà els dubtes que puguin sorgir després de l'explicació. A més, pots consultar amb les persones que consideris oportunes. Aquest estudi pretén explorar els discursos dominants i emergents que conformen les i els adolescents de Mallorca entorn a la sexualitat des d'una perspectiva d'identitat de gènere. Es durà a terme un estudi qualitatiu etnometodològic d'anàlisi del discurs a través d'entrevistes semiestructurades. El mostreig se basarà amb el criteri de seleccionar la màxima diversitat discursiva possible en quant a identitats de gènere i formes de viure la sexualitat de les i els adolescents de Mallorca. Se seleccionaran un total de 9 adolescents amb sexe biològic femení i 9 adolescents amb sexe biològic masculí. Se realitzarà un anàlisi crític del discurs fent servir estratègies de raonament mixtes. Se sol·licitarà avaluació i aprovació per part del comitè ètic de les Illes Balears (CEIB).

Amb la finalitat de perfilar el mostreig i reclutament dels/les potencials participants de l'estudi, l'entrevista semiestructurada que vos volem realitzar com a expert/a amb el fenomen, pretén identificar els determinants socials clau que influeixen en les formes de viure la sexualitat de les i els adolescents de Mallorca. L'entrevista podrà ser realitzada per videoconferència, telefònicament o de forma presencial seguint les mesures higièniques establertes. La seva duració aproximada serà de 30-60 minuts. L'entrevista individual serà registrada mitjançant un sistema d'àudio-gravació per a la seva posterior transcripció textual literal.

BENEFICIS I RISCOS DERIVATS DE LA TEVA PARTICIPACIÓ EN L'ESTUDI

La seva contribució ens permetrà conèixer i apropar-nos a les realitats que viuen els i les adolescents de Mallorca entorn a la sexualitat. La participació en aquest estudi implicarà el temps dedicat a assistir a l'entrevista. No s'han identificat riscos derivats de la participació en l'estudi.

CONFIDENCIALITAT

El tractament, comunicació i cessió de dades personals de tots els interessats complirà amb el que estableix la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals. D'acord amb l'esmentada legislació, pot exercir els drets d'accés, rectificació, supressió, oposició, limitació del tractament de dades. De la mateixa manera, les investigadores ens comprometem a respectar la confidencialitat de les seves dades i a utilitzar-les d'acord amb la finalitat dels fitxers.

Per garantir la confidencialitat de la informació obtinguda, les seves dades seran identificades mitjançant un codi o pseudònim i només les investigadores podran relacionar aquestes dades amb vostè. Per tant, la seva identitat no serà comunicada a cap persona excepte en cas de requeriment legal. L'accés a les seves dades personals estarà restringit a l'equip investigador i al Comitè d'Ètica investigadora de les Illes Balears i personal autoritzat, quan ho necessiti per verificar les dades i procediments de l'estudi, però mantenint sempre la confidencialitat d'acord amb la legislació vigent. Pot presentar una reclamació davant l'Agència Espanyola de Protecció de Dades en cas que consideri que s'han vulnerat els seus drets en matèria de protecció de dades.

PARTICIPACIÓ VOLUNTÀRIA

La teva participació en l'estudi no suposarà cap despesa ni cap tipus de compensació econòmica. Has de saber que la teva participació en aquest estudi és voluntària i que pots decidir no participar-hi, sense que això repercuteixi en la teva relació amb l'equip investigador i sense donar cap explicació. En el cas que decideixis participar en la recerca, és important que entenguis que:

1. Podrà exercir el seu dret de desistiment de la investigació en qualsevol moment.
2. Abans de començar l'entrevista se us donarà l'oportunitat d'aclarir dubtes i recordar que la sessió es gravarà.
3. La informació obtinguda servirà per a l'elaboració de publicacions i presentacions científiques, amb subjecció a la Llei Orgànica 3/2018 de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals. Si decideix retirar el seu consentiment per participar en

aquest estudi, no s'incorporaran noves dades a la base de dades, encara que els responsables d'estudi podran continuar utilitzant la informació recollida sobre vostè fins a aquest moment, llevat que s'hi oposi expressament.

Sigui quina sigui la teva decisió, la investigadora et vol agrair el teu temps i atenció. Estàs contribuint a una millor comprensió de la salut afectiva i sexual de les i els adolescents de Mallorca.

SIGNATURA DEL CONSENTIMENT INFORMAT

Jo, (nom i llinatges), Ana Maria Madrid Domenech.....

- He rebut prou informació sobre el projecte i he pogut aclarir dubtes sobre aquest.
- Entenc que la meva participació és voluntària i que puc retirar-me del projecte sempre que vulgui; sense haver de donar explicacions; i sense repercussions laborals. Entenc que, si decideixo retirar el consentiment per participar en aquest estudi no s'afegiran noves dades a la base de dades, encara que els responsables de l'estudi podran continuar utilitzant la informació recollida sobre jo fins a aquest moment, llevat que m'hi oposi expressament. Entenc que tinc els drets d'accés, rectificació, supressió, oposició, limitació del tractament de les dades, fins i tot de cessió de les meves dades a un tercer autoritzat (portabilitat), d'acord amb el que estableix la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals. Don el meu consentiment lliure per participar en l'estudi i don el meu consentiment a l'accés i ús de les meves dades en les condicions detallades anteriorment.
- Expresso lliurement el meu acord de participar en el projecte i don el meu consentiment per a l'accés i ús de les meves dades en les condicions esmentades anteriorment: accept participar en una entrevista individual, amb una durada aproximada de 30-60 minuts.

Nom del/la participant:

Ana Maria Madrid Domenech

Data: 19/05/2021

Firma:

Nom de la investigadora:

Maria Magdalena Borràs Mateu

Data: 19/05/2021

Firma:

13.3. Annex 3. Consentiment informat clau posterior a l'entrevista

PERMÍS DE PUBLICACIÓ DE DADES PERSONALS

TÍTOL DE L'ESTUDI: LA SEXUALITAT EN L'ADOLESCÈNCIA DES D'UNA
PERSPECTIVA D'IDENTITAT DE GÈNERE

INVESTIGADORA PRINCIPAL: Maria Magdalena Borràs Mateu. Màster
d'Investigació en Salut i Qualitat de Vida. Universitat de les Illes Balears.

SIGNATURA

Jo, (nom i llinatges), Olga Noia Nochià Domenech.....

- He expressat oralment, i ara per escrit, que: una vegada realitzada l'entrevista, sent treballadora d'una entitat pública, don permís per a que l'equip investigador faci públiques única i exclusivament les meves dades/documents personals següents: transcripció completa de l'entrevista realitzada dia 19/05/2021 juntament amb el meu perfil curricular i el meu nom i llinatges.
- He rebut per correu electrònic les tres dades/documents mencionades/ts que es publicaran per així poder donar el vist i plau.

Nom de/la participant:

Olga Noia Nochià Domenech

Data: 07/06/2021

Firma:

Nom de la investigadora:

Maria Magdalena Borràs Mateu

Data: 07/06/2021

Firma:

13.4. Annex 4. Anàlisi, resultats i discussió de l'entrevista

ANÀLISI		
Categories	Subcategories/Codis	Verbatim
1. Determinants socials clau	1.1. Edat	<p><i>“Però sí que influeix que seria apart de s’edat, des grup d’edat en el que se mouen. Perquè pensa que noltros atenem dels catorze fins els trenta cinc anys. Val? És bastant diferent ses dinàmiques que pots trobar de un grup d’adolescents o un grup de joves, no? Per exemple, d’universitaris. És un poc diferent.”</i></p> <p>Entre 14 i 16 anys: <i>“Perquè és tema diversitats és vera que duu uns anys aquí...clar, duc no sé quant de temps fent tallers, no? De sexualitat. I és vera que d’uns anys a aquí, te trobes que...que ja ho tenen com a molt integrat. Val? Vull dir que ja ses preguntes que t’envien* es profes o...bueno, es dinamitzadors o dinamitzadores, ja normalment trobes qualque una de diversitat eh...sexual.”</i></p> <p>*Les preguntes provinents del que l’alumnat vol treballar als tallers de salut afectiva i sexual.</p>
	1.2. Context social (país d’origen, barriades, centre, entitats, ciutat, part forana)	<p><i>“No és el mateix per exemple, fer un taller de sexualitat a una entitat a on hi ha moltes al·lotes immigrants, per exemple, que fer-ho alomillor a un institut concertat on hi ha una sèrie de característiques més específiques no? De s’alumnat.”</i></p> <p><i>“Mira, hi ha una diferència brutal, a nivell de discurs, val? Lo que te comentava, entre centres públics i centres concertats.”</i></p> <p><i>“Jo te xerr d’es meu passat, quan no estava a Palma Jove, que feia pobles, feia part forana, i trobava diferències. Val? Perquè has de pensar que clar, sa seva dinàmica, i ses seves relacions socials, són diferents. Però són diferents perquè és un ambient de poble, pareixen una família.”</i></p>
	1.3. Relacions familiars	<p><i>“Perquè te pots trobar amb grups de joves on tenen eh...pues una comunicació fluida, tots són famílies que no tenen cap tipus de problemàtica xerrant de moltes temàtiques alomillor que són un poc</i></p>

		<i>sensibles no? I en canvi te trobes altres ambients on ses relacions familiars són un poquet més parcel·lades i a on hi ha temàtiques que no se tracten.”</i>
	1.4. Gènere	<i>“M’he trobat que quan dones un taller a al·lotes és molt més fluid, estan com a molt més implicades...i quan ses al·lotes les fan amb al·lots junts a una mateixa aula, és molt més complicat. És molt més complicat, no demanen tant, hi ha temes que no.”</i>
	1.5. Cultura i religió	<i>“Jo crec que es tema cultural també t’ajudarà molt. Perquè veuràs...esque grans diferències. També supòs que ses creences religioses afecten moltíssim, val?”</i>
2. Entorn facilitador del discurs	2.1. Grupal versus individual	<i>“Tot això sí que és vera que venen després de sa xerrada a xerrar-ho amb tu, saps? Jo sempre faig una xerrada grupal i normalment una com a més íntima perquè comencen a venir a n’es final de sa classe. Saps?”</i> <i>“Perquè no te ve tota sola, te ve amb una amiga.”</i> <i>“Tot aquest tipus de coses que també són més personals, també entenc que el grup no vulgui comentar-ho i menys davant els al·lots, no?”</i> <i>“Però jo que faig sobretot tercers i quarts d’ESO, esque te trobes una diversitat grupal. Te trobes gent experimentada, gent no experimentada, gent...saps?”</i>
	2.2. Espai físic	<i>“Eh...espais...jo no ho faria...mem, si hi ha possibilitat de fer-ho a s’aire lliure molt millor, val? Més que res perquè treure’ls d’es context “cuatro paredes” de s’escola.”</i>
	2.3. Material audiovisual	<i>“És vera que amb so món audiovisual mos donen vint-i-cinc mil voltes.”</i> <i>“Jo ja pas. Abans posava vídeos, ara ja no pos res, m’entens?”</i> <i>“Perquè...a n’es final, ells mateixos ja cerquen amb so...ja, els seus interessos que han volgut explorar, ja els han explorat, saps? Tenen tant d’accés amb so món digital que a vegades és complicat”</i>

	2.4. Tècniques i recomanacions entrevistador/a	<p><i>“...els hi pots demanar què és per ells o per elles la sexualitat. I amem que t’amollen, perquè a partir d’aquí ja és un brainstorming personal. Saps?”</i></p> <p><i>“Si, però ja te dic que alomillor per aquí te pot funcionar, val? Ho dic perquè si són preguntes obertes amb format “Què penses tu de...?” Te funcionarà molt bé, perquè a més tenen moltes idees, que a vegades ni tant sols tu has pensat eh. Vull dir...”</i></p> <p><i>“Temàtiques que els interessin, temes que pensin que estan relacionats amb la sexualitat i que alomillor no se’n xerren...o els que se xerren i ja estan cansats de que se xerrin...O sigui vull dir que, també seria alomillor no només explorar ses necessitats, o ses coses que els hi conten, si no, quines te conten i ja estàs fart o farta de que te contin, i quines no te conten i t’encantaria que te contessin?”</i></p> <p><i>“...però alomillor si que un checklist, jo que sé, amb una tableta, de fer clic, clic, clic, tipo...agafar i fer com un formulari de Google però transformat amb checklist, saps?”</i></p>
3. Reclutament i mostreig	3.1. Orientadors/es	<p><i>“Mira, si, jo sempre he pensat que és molt...una manera fàcil...fàcil no, entre cometes, vale? De poder arribar a ells i a elles. És a través de qualche orientador o orientadora que puguis tenir contacte de qualche institut, val? Que d’alguna manera te faciliti. Jo personalment és el que me funciona.”</i></p>
	3.2. Comissions de Co-Educació	<p><i>“Si, mem, jo te dic, sobretot a ses comissions de Co-Educació, crec que per aquí hi ha també una bona via d’entrada.”</i></p>
	3.3. Instituts versus entitats	<p><i>“Clar, ses entitats, clar, sa problemàtica que te pots trobar és que treballin amb un grup molt específic amb unes necessitats característiques específiques. Aquí està es problema. Que alomillor no és tant divers com tu cerques. Però un institut de secundaria sí que te pot servir, saps?”</i></p>

		<p><i>“Sa millor manera de trobar sa diversitat, és diferents centres. T’ho dic perquè esque jo ho trob. És vera que dins un mateix centre hi ha diversitat, però no...eh..., no tant grossa com te pots trobar agafant de diferents punts.”</i></p>
	<p>3.4. Instituts</p>	<p>Els instituts que s’han extret de l’entrevista són els següents:</p> <p>Concertats: San Vicente de Paul la Soledad, Sant Felip Neri i Santa Magdalena Sofia.</p> <p>Públics:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De ciutat (Palma) Guillem Sagrera, Emili Darder, Josep Maria Llompart, Arxiduc Lluís Salvador i Francesc de Borja Moll. - De part forana: Sineu, Porreres, Lluçmajor i Albuhaira. <p><i>“Aquest (Josep Maria Llompart) també, allà hi ha bastanta diversitat...també és interessant. I Arxiduc Lluís Salvador també. Vale?”</i></p> <p><i>“I en aquest (Francesc de Borja Moll), trobaràs també moltíssima diversitat cultural. Ja no només trobaràs persones que venen de...magribins, si no també trobaràs moltes persones que venen de...d’Amèrica Llatina. Val?”</i></p> <p><i>“Per això te deia que aquella zona (Francesc de Borja Moll) és molt bona sobretot per això, perquè no només trobaràs diferències, ja te dic, a nivell gènere, a nivell identitat, si no, trobaràs, molta, molta, diversitat cultural. És brutal, eh? Ja te dic, trobaràs diferències, que jo me les he trobat, i és fantàstic, eh? Si ho explores, és meravellós.”</i></p> <p><i>“Jo crec que és molt interessant també lo de sa part forana. Un institut també en el que vaig...tenia molts de grups, i hi havia molta diversitat perquè venien de diferents pobles, era es de...que me’n recordi..., Sineu. Sineu tenia molta diversitat.”</i></p>

<p>4. Difusió i transferència a les i els adolescents</p>	<p>4.1. Infografies</p>	<p><i>“O sigui, infografies i a saco. Saps? Vull dir, a saco amb es tema difusió. Infografies. És el que més funciona.”</i></p> <p><i>“I després....lo que te dic, infografies que si els hi poguessis fer arribar a lo que serien, pues això, es orientadors i orientadores perquè d’alguna manera ho poguessin posar visibles a qualque lloc de per allà, de s’institut, també aniria bé, saps? Però, no és tant fàcil arribar a ells i fer-los una devolució. No és gens fàcil, ja te dic que a noltros mos costa moltíssim, moltíssim.”</i></p> <p><i>“D’alguna manera o se’ls hi diu que han de fer feina damunt aquella infografia...saps alomillor també seria una manera de vincular-ho. No només es professionals, si no també es adolescents que hagin de fer qualque feina per relacionar-ho amb s’infografia que se’ls hi presenta. Jo què sé, qualsevol xorrada, però algo que els hi obligui a mirar allò. Perquè esque si no, t’ho jur que és super complicat. Esque és molt complicat, és vera, és vera.”</i></p>
	<p>4.2. Vídeos curts</p>	<p><i>“Mira, noltros lo que mos està funcionant a n’es palma jove, t’ho dic ja, no amb Sexconsulta, si no amb palma jove amb general, mos funciona: es vídeos, curts, molt curts. Però super curts, o sigui de, de...”si puede ser de cinco segundos y no diez, mejor”. Saps? Perquè esque, és increïble, o sigui, fan així, i com que tenen, és lo que t’he dit, tenen tanta informació i només se queden amb el que els interessa, perquè se quedin mirant lo teu...es un spectacle, saps?”</i></p>
	<p>4.3. Xarxes socials</p>	<p><i>“...tot lo que són xarxes socials a on se mouen: instagram, facebook ja no eh, “o sea, ya no se mueve ninguno”, instagram, TikTok, bàsicament...Instragram i TikTok, és bàsic.”</i></p>

RESULTATS-DISCUSSIÓ

En primer lloc, de l’anàlisi de l’entrevista amb la informant clau, es pot veure que entre els determinants clau que s’han de tenir en compte alhora d’explorar la salut afectiva i sexual de les persones adolescents, es troben: l’edat,

el context social, les relacions familiars, el gènere, la cultura i la religió. Tot i que la sexualitat s'ha d'abordar durant tota la vida, tal i com afirma la informant clau i la evidència (35), ambdós també coincideixen que entre els 14 i 16 anys, tenen moltes qüestions a resoldre en quant a sexualitat i concretament, ja estan en procés de qüestionar la identitat sexual i de gènere (43). En relació al context social, la informant clau assegura que no és el mateix treballar amb adolescents provinents d'un institut públic que d'un concertat, ni tampoc d'uns institut situat a la ciutat que situat a un poble. A més, els tipus de vincles familiars que tengui la persona adolescent, farà que la forma d'expressar la seva vida afectiva i sexual canviï. Com a darrer determinant clau, se destaca el gènere: s'ha vist que els discursos de les joves solen quedar silenciats per els discursos dels joves quan es parla de sexualitat en grups mixtes per sexe.

En segon lloc, entre les característiques a tenir en compte per assegurar i promoure un entorn que faciliti el discurs i l'expressió de les persones adolescents que s'entrevistaran, es troben: entrevistes individuals, a l'aire lliure i prescindint de material audiovisual. Així, la informant clau ha pogut comprovar com després dels tallers grupals, freqüentment acudeixen a ella de forma individual o en petits grups per resoldre qüestions íntimes o que no han volgut compartir amb el grup gran. Una de les causes que ella considera per explicar aquest fenomen, és el fet de que entre els 14 i 16 anys hi ha molta diversitat dins el grup. Així, és comú trobar adolescents amb experiències afectives i sexuals molt disperses. Per altra banda, s'ha considerat els espais a l'aire lliure com a entorns òptims per fer les entrevistes, per així sortir del context "d'aula" i connectar amb el context "vida real". Finalment, en quant a l'ús de materials audiovisuals, la informant clau manifesta com són una generació molt avançada amb el món tecnològic i que per tant difícilment es podrà aportar material audiovisual que sigui capaç de captar l'atenció del col·lectiu adolescent i que sigui innovador per a ells/es. Aquesta darrera recomanació de la informant clau, va en contraposició del que recomana la literatura (40). Una possible explicació podria ser que la informant clau contextualitza l'ús d'audiovisuals com a mètode educatiu (transferència de coneixements), i la literatura com a mètode d'evocació i facilitador de l'expressió discursiva de les persones adolescents entrevistades.

En tercer lloc, entre les tècniques i recomanacions que fa la informant clau alhora de realitzar l'entrevista a les persones adolescents, són l'ús del "brainstorming" personal i del "checklist" com a mètode de resposta múltiple. El primer mètode, sí seria coherent amb els principis de l'entrevista semiestructurada. No obstant això, el segon seria un mètode de pregunta tancada, però podria plantejar-se com una pregunta oberta amb forma de pluja d'idees pre-iniciada per a que la/el participant la continuï i així facilitar l'expressió discursiva. Finalment, de cara a plantejar el guió de preguntes per a les entrevistes, atenent al quart objectiu del treball (analitzar les expectatives i necessitats de les i els adolescents entorn a la sexualitat des d'una perspectiva d'identitat de gènere), la informant clau proposa aquestes preguntes: *"quines (coses) te conten i ja estàs fart o farta de que te contin, i quines no te conten i t'encantaria que te contessin?"*

En quart lloc, en quant al reclutament i mostreig, la informant clau recomana com a millor opció l'apropament a les persones adolescents com a potencials participants de l'estudi, a través de les/els orientadores/rs i comissions de Co-Educació dels instituts. Manifesta que una altra opció seria a través de les entitats, però al ser entitats destinades a perfils específics de persones, minvaria la possibilitat de reclutar la diversitat sexual que es vol explorar. Atenent als determinants socials claus esmentats (ser de ciutat o poble, tenir una cultura o una altra, anar a un institut públic o concertat, etc), la informant clau ens recomana escollir entre els següents instituts: San Vicente de Paul la Soledad, Sant Felip Neri, Santa Magdalena Sofia (concertats), Guillem Sagrera, Emili Darder, Josep Maria Llompart, Arxiduc Lluís Salvador, Francesc de Borja Moll (públics de ciutat), Sineu, Porreres, Lluçmajor i Albuñaya (públics de la part forana). Destaca el Josep Maria Llompart i l'Arxiduc Lluís Salvador com a centres públics de ciutat amb molta diversitat sexual, el Francesc Borja Moll com a centre públic de ciutat amb molta diversitat cultural, i l'IES Sineu com a institut de la part forana recomanat atenent als objectius de la investigació plantejada.

En cinquè i darrer lloc, en quant a la difusió i transferència dels resultats als adolescents, se destaquen com a millor tècniques: les infografies, els vídeos curts i les xarxes socials de Instagram i TikTok. Degut a la dificultat de captar l'atenció de les persones adolescents dins la era tecnològica que estem, la informant clau proposa fer infografies acompanyades de qualche tipus de tasca que des dels instituts, obligui al col·lectiu adolescent a mirar la infografia per respondre a la tasca. Pot ser aquesta recomanació estigui enfocada des del punt de vista educatiu amb l'objectiu d'assolir coneixements. En relació als vídeos, coherent també amb la dificultat de captar l'atenció del col·lectiu, se destaca la necessitat de que siguin molt curts. Finalment, per difondre els resultats, en format vídeo per exemple, la informant clau assegura que Instagram i TikTok són les xarxes socials del moment i Facebook ja ha quedat enrere. D'aquí s'extreu la necessitat de tenir esment a les xarxes socials del moment alhora de difondre els resultats.